

Blauwe Klauwier

juli 2025

VWG-excursie op de Marker Wadden, 19 april 2025 (Jos Bonninga)

Bijzondere activiteiten in verband met ons 50-jarig jubileum:

14 december 2024

22 februari 2025

19 april 2025

31 oktober t/m 2 november 2025

Feest voor leden en oud-leden.

Symposium voor leden en genodigden.

Excursie Marker Wadden.

Zie dit nummer voor een impressie.

Vogelweekend Lac du Der Chantecoq.

Inhoudsopgave

Anderen over VWG De Kempen, in quotes	<u>4</u>
Waar zijn in de winter Vuurgoudhanen te vinden? Een vervolg	<u>7</u>
Genieten op de Marker Wadden, 19 april 2025	<u>11</u>
De natuur van Meerlandpark naar binnen gehaald	<u>16</u>
Nieuw dagrecord tijdens Kempische Big Day, 10 mei 2025	<u>20</u>
Kijk eens op de website van de VWG!	<u>28</u>
Ali, Jizz, NDFF, Rover etc.	<u>31</u>
Een paradijsje in Asturias, in de lente	<u>38</u>
Riet- en weidevogels in nieuwe poldernatuur bij Breda, 11 mei 2025	<u>43</u>
Een dikke week vogels kijken in Hongarije, mei 2025	<u>48</u>
Mijn eerste ervaringen met de Sovon ledenraad	<u>57</u>

Colofon

Redactie: Paul van Pelt, Robbert van Hiele, Jules Andela & Tom Heijnen

Fotobijdragen: © bij de betreffende fotografen

Ontwerp logo's 50-jarig bestaan: Harold Bierens

Uitgave: Vogelwerkgroep de Kempen

© **Copyright.** Alle rechten zijn voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de redactie.

Voorwoord

Juli 2025. De nieuwe versie van de Blauwe Klauwier is praktisch af. Nog een voorwoord. Mmmm, wat zal ik daar nou eens inzetten. Ik doe zoals vaak bij onduidelijke klussen. Gewoon beginnen in zomaar een hoek. Dus, in de nieuwe editie de excursie naar de Marker Wadden, een nieuw soortenrecord voor de Kempen, een vervolg op, de natuur-muurschildering van Harold, Vuurgoudhanen, poldernatuur van Breda, vogels in Hongarije, de website van de VWG, iets van de geheimzinnige commissie van Wijzen, quotes van anderen en daar tussendoor weer allerlei prachtige en interessante foto's.

Kort geleden zat ik in Asturias een beetje over bossen en vogels te mijmeren toen ik op waarneming.nl een Orpheusspotvogel langs zag komen. Steensel, Grootgoor. Waar ik nog niet zo lang geleden vanuit een mooi hooilandje een Kwartel hoorde roepen en vanuit het bos voor het eerst een Bonte Vliegen-vanger. Maar een Orpheusspotvogel! En ik was er niet. Ik was nog zeker tien dagen in Spanje. En daarna zou de vogel zeker gevlogen zijn. Er stond helemaal geen beschrijving bij van wat er gezien was, of een foto of een geluidsopname. Eigenlijk vind ik dat zo'n ongebruikelijke vogel op deze plek wel een beschrijving verdient.

Ik kwam terug uit Asturias en toog naar de bewuste plek. Als een echte soortenjager. En bleek die er gewoon nog te zitten! Geweldig goed gezien. Het lichte vleugelpaneel, de korte handpenprojectie, het totaal andere lied in vergelijking tot de Spotvogel. Geen vreemde Spotvogel-uithalen maar een soort Grasmus in Tuinfluiter-modus met musachtige geluidjes ertussendoor en een langzame maar zich versnellende *tsjiep*-start. Merlin noemde Nachtegaal en Gekraagde Roodstaart maar dat sloeg nergens op. Gaaf, een echte waarneming met alles erop en eraan. Mooi was dat ik nog heel even een vogel met wel een licht paneel meende te zien. Dat zou dan een vrouwtje zijn en dan zou het mogelijk om een hybride paar gaan. En ik noteerde veel van wat ik zag bij mijn waarneming erbij. Zoals ik vind dat het hoort. Tot genoegen of ergernis van anderen:)

Blijf nieuwsgierig en dus: veel leesplezier! **Namens de redactie, Robbert.**

Anderen over VWG De Kempen, in quotes

Verzameld door Chris Sandkuijl

Bosgroep Zuid Nederland

50 jaar Vogelwerkgroep de Kempen... een belangrijke partner voor de Bosgroep bij bos- en natuurbeheer.

*Willem Aarts, Pieter Cox & Jan Rots,
Bosgroep Zuid Nederland*

Gemeente Bladel
Bladel Casteren Hapert Hoogeloon Netersel

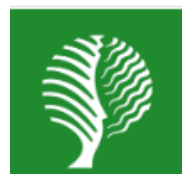
50 jaar Vogelwerkgroep de Kempen... wat een mijlpaal. 50 jaar, van harte gefeliciteerd!

Femke Burgmans, Gemeente Bladel

50 jaar Vogelwerkgroep de Kempen... 50 jaar vogelinventarisaties op hoog niveau.

*Nick Jeurissen & Mari de Bijl, Brabants
Landschap*

Staatsbosbeheer

50 jaar Vogelwerkgroep de Kempen... schept verbinding en levert veel waardevolle informatie op.

Bjorn Alards, Staatsbosbeheer

Namens de gemeente Veldhoven feliciteer ik de Vogelwerkgroep De Kempen van harte met hun 50-jarig jubileum. Jullie inzet en toewijding zijn van onschatbare waarde voor de natuur in onze gemeente. Van het bouwen van muizenruiters tot het monitoren van de vele nestkasten om zo inzicht te geven in de ontwikkeling van holenbroeders, uilen, torenvalken en ooievaars in onze regio. Mede dankzij jullie adviezen en inventarisaties blijven onze vogelakkers een thuis voor vele soorten. Wij zijn jullie als gemeente dankbaar voor de waardevolle bijdrage die jullie leveren aan onze biodiversiteit en het behoud van de natuur. Op naar nog vele succesvolle jaren!

*Wethouder Mariëlle Giesbertz, Gemeente
Veldhoven*

50 jaar Vogelwerkgroep de Kempen heeft er met bevolgen betrokkenheid voor gezorgd dat ons akkervogelproject een flinke vlucht heeft genomen.

Frank Verhagen, Gemeente Eindhoven

Gemeente Bergeijk

50 jaar vogelwerkgroep De Kempen. Bij dit jubileum hoort niet alleen een 'proficiat', maar ook een 'gouden schouderklopje'. Jullie enorme inzet heeft veel kennis opgeleverd over vooral (broed)vogels. Dat is onmisbaar voor mij als beheerder en als adviseur (al 40 jaar!).

Harrie Brouwers, Gemeente Bergeijk

Wij zijn steeds weer verrast door de uitgebreide en goed gedocumenteerde inventarisaties en zijn overtuigd van het belang van deze onderzoeken. Onze dank hiervoor en succes in de komende 50 jaar.

Natuur- en (weide)vogelvereniging Reusel-De Mierden

De uitgebreide en overzichtelijke overzichten van de inventarisaties zijn voor ons noodzakelijk om ons werk goed te kunnen doen. Onze dank hiervoor en succes in de komende 50 jaar.

Agrarische natuurvereniging Kempensland

Valkenswaard en vogels (de Valk) horen bij elkaar. Dat zit in onze geschiedenis. Dankzij de inspanningen van Vogelwerkgroep De Kempen houden we de bijzondere band met vogels levend door ook in nieuwe wijken zoals Lage Heide ruimte te geven aan natuur en biodiversiteit.

Wethouder Bram Bots, Gemeente Valkenswaard

Sinds ik kennis gemaakt heb met de hartelijke, enthousiaste vrijwilligers van de Vogelwerkgroep De Kempen, die bij ons de vogelstand, de nestkasten, de aantallen en soorten bijhouden, verwerkt in foto's, kaarten en in een boekwerk ben ik veel betrokkener geworden voor alles wat zingt en rondvliegt in mijn omgeving! Met grote dank daar voor!

Mw. C.C. Philips, Landgoed Philips

Het enthousiasme van de vogelwerkgroep en de kennis over vogels in de regio zijn ongekend.

Mark Scheepens, Waterschap De Dommel

Wij van de Eindhovense Golf zijn onder de indruk van het enthousiasme en deskundigheid waarmee de VWG leden ons helpen in ons vogelproject.

Jan Manders, Eindhovense Golf te Valkenswaard

Natuurmonumenten

50 jaar Vogelwerkgroep de Kempen heeft veel kennis opgeleverd over voorkomen en trends van broedvogels in de Kempense natuurgebieden, doordat de VWG jaarlijks met gestructureerd telwerk betrouwbare aantalsgegevens verzamelt. Voor terreinbeheerders zijn dergelijke gegevens essentieel: zij evalueren hun terreinbeheer mede op basis van deze vogelgegevens, en het geeft mede richting aan eventuele aanpassingen in dat beheer. Bovendien geeft informatie over het voorkomen van bedreigde broedvogels de mogelijkheid om met maatwerk kwetsbare soorten te beschermen of te ontzien. Dus heel graag op naar de volgende 50 jaar VWG!

Chris van Turnhout, Natuurmonumenten

Beste vogelvrienden. Waar is de tijd naartoe. Eind '70 leerden we jullie kennen op Landgoed de Utrecht. Wat waren het soms plezierige ontmoetingen. Nachtzwaluwtochten en overnachten op den Utrecht. Uitwisselingen van de broedgegevens (waar is die tijd naartoe?) en trek van de klapekster. Het waren toch toffe herinneringen. Maak er een fijn feest van en tot op één van de ontmoetingen.

Paul Prinsen, Vogelwerkgroep Natuurpunt Taxandria (België)

Vuurgoudhaan in Budel-Dorplein, 14 februari 2017 (Hennie Lammers)

Waar zijn in de winter Vuurgoudhanen te vinden? Een vervolg.

Rob Aarts

In een [artikel](#) in de vorige Blauwe Klauwier schreef ik over de vraag waar in de Kempen overwinterende Vuurgoudhanen zich bevinden. Mijn conclusie was dat tegen bomen opgroeiende Hedera (*Hedera helix*), mits in voldoende volume aanwezig, een belangrijk overwinteringshabitat is in de Kempen.

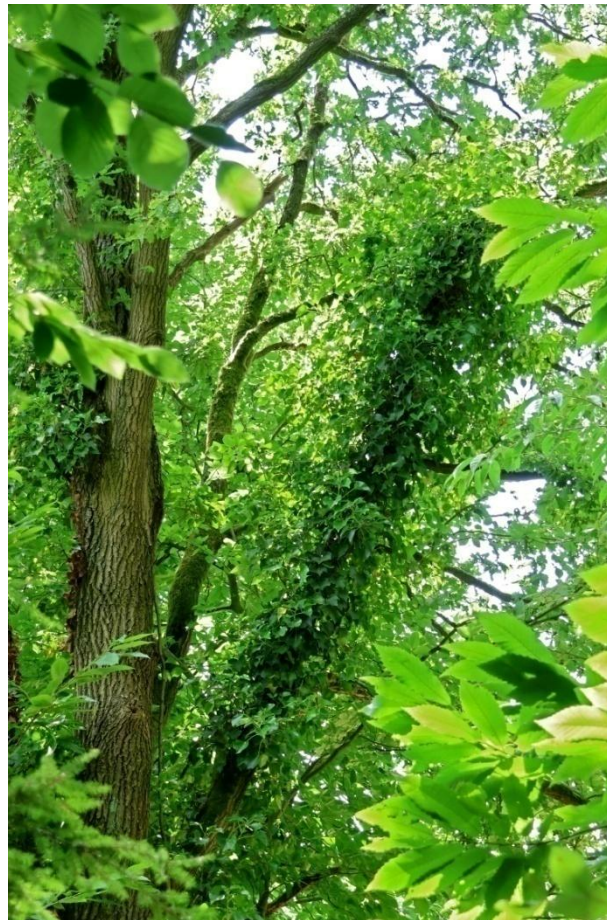

Vuurgoudhaan in Veldhoven, 3 februari 2025 (Ludy Aarts).

Habitatkeuze

Vuurgoudhanen zouden volgens [Sovon](#) in de broedgebieden met een lampje te zoeken zijn, waarbij ik ervan uitging dat het lampje vooral is gericht op sparrenhabitat. Zelf had

ik deze habitat maar in geringe mate bekeken en er overigens geen Vuurgoudhaan aangetroffen.

Hederabegroeiing bij kinderboerderij Hazewinkel in Veldhoven, 29 juni 2025 (RA).

Uit mijn onderzoek aan Hederabegroeiing blijkt echter dat de winteraantallen alleszins meevallen, het is maar waar je zoekt: ondanks dat het opsporen van Vuurgoudhanen lastig is, werden 18 positieve Hederalocaties in Veldhoven, 4 in Eindhoven en 5 in de gemeente Eersel Vessem/Wintelre gevonden.

Waarnemerseffecten

Als aanvulling, en in een poging data uit Waarneming.nl te betrekken in het onderzoek, heb ik het aantal gemelde waarnemingen in 2025 van Vuurgoudhanen in de Kempen in de wintermaand bij uitstek, januari, bekeken (n=45), waarbij mijn eigen waarnemingen (n=27) niet zijn meegeteld. Er werd een zeer speciaal effect zichtbaar: het zgn. “Peeters/Wellenseind” effect: maar liefst 17 (38%) Vuurgoudhanen werden gemeld in het Landgoed Wellenseind door Lex Peeters, manager van dit landgoed. Eenzelfde soort effect is dus ook het “Aarts/Veldhoven” effect. Enig rekenwerk leidt tot de conclusie, dat in totaal maar liefst 61% van de waarnemingen in januari 2025 tot stand kwam via deze twee speciale effecten. Helaas is via Waarneming.nl niet direct na te gaan in welk habitat de vogels

verbleven, maar dat wordt zeker nog onderzocht. Dus Lex, een mailtje valt te verwachten.

Winter- en broedterritoria

Is er in de onderzochte winterlocaties van de Vuurgoudhaan (zie vorige artikel) in het voorjaar sprake van broedterritoria? Daar was ik heel benieuwd naar. Het onderzoek naar broedterritoria vond begin juni plaats m.b.v. tapen. Geen van de Vuurgoudhanen zong uit zichzelf. De soort zingt hoog tonig en nogal onregelmatig, zeker als de dichtheid van territoria gering is. Tapen leverde echter onmiddellijk resultaat, waarna het tapen direct werd beëindigd.

De vier winterlocaties met een broedterritorium in 2025.

Plaats	Coördinaten	Locatie
Veldhoven	51.412694 5.365676	Crematorium boswegje *
Veldhoven	51.250786 5.225490	't Look
Veldhoven	51.423889 5.347685	Kleine Vliet
Wintelre	51.430159 5.347018	Kerkheide

* Locatie al vanaf eerste Kempische Big Day bekend

Op de winterlocaties werden vier broedterritoria aangetroffen, ofwel 15% van het aantal onderzochte locaties.

Ik heb uit Waarneming.nl het aantal gemelde waarnemingen in de Kempen in de maanden mei en juni 2025 bekeken. In mei waren er 16 waarnemingen, met

inbegrip van ook weer het “Peeters/Wellenseind” effect: 50% van de waarnemingen betrof dit effect. In juni waren er vijf waarnemingen in de Kempen waarvan één in Wellenseind. Voor alle waarnemingen geldt weer, dat lastig is na te gaan welk habitat werd bezet.

Conclusie

Mijn gegevens wijzen er op dat het grootste deel van de winterpopulatie Vuurgoudhanen in de Kempen uit wintergasten bestaat, m.a.w. niet ter plekke broedt. Een klein deel zou betrekking kunnen hebben op jaarvogels die in hun gebied zowel broeden als overwinteren. Bij ons zijn er geen aanwijzingen voor doortrek van Vuurgoudhanen in januari, en vorstgrensverplaatsingen liggen niet voor de hand.

Van de vogels met broedterritoria in de Kempen is niet vast te stellen of het standvogels betreft, of zomergasten met een overwinteringsgebied elders. Ringonderzoek die daar helderheid over geeft is mij niet bekend.

Tot slot

In verband met de teloorgang van sparren-habitat nu en in de toekomst ben ik benieuwd hoe de Vuurgoudhanen daarop gaan reageren. De verdroging van zowel

gemengde als naaldbossen in de Kempen (en Nederland) is de hoofdoorzaak van de teloorgang. Dat geldt trouwens ook voor zomereiken. Er wordt geen nieuw naaldbos aangeplant, terwijl de Grove den een autochtone soort is ([Nederlandse Oecologische Flora](#)). Dit betekent, los van dit onderzoek, dat gespecialiseerde soorten als Zwarte Mees, Kuifmees en Matkop mogelijk verdwijnen (zie [trends](#) op de Sovon website). Ontzettend jammer!

Sparrenbos bij Halfmijl in Veldhoven, 29 juni 2025 (RA).

Voor Vuurgoudhanen zit er weinig anders op dan te verkassen naar loofhout. Stervende sparren leveren niet voldoende voedsel meer, en door toenemend gebrek aan voldoende naaldjaren worden de nestlocaties zeer kwetsbaar voor bijv. Gaaien. Hederabegroeiingen zijn een uitstekende vervanger en wordt met name in de buitenlandse literatuur genoemd als broedhabitat. Toch bieden Hederabegroeiingen maar beperkt soulaas. Ze zijn op de Kempische pleistocene zandgronden, in tegenstelling tot de midden Brabantse leembossen, niet algemeen en in ieder geval veel minder algemeen als de vroeger aangeplante sparrenbossen.

Ik wil hier een pleidooi houden voor het behoud van voldoende naaldhoutbestanden en dus niet het rigoureuus verwijderen ervan en vervangen door zogenaamd autochtoon loofhout. De Vuurgoudhaan redt het wel, maar ik pleit voor meer aandacht voor de genoemde mezen en ook voor de Goudhaan die eveneens een naaldhoutbewoner is. Als je de trend van de Goudhaan bekijkt ligt een pleidooi voor de hand.

Goudhaan in het Diessens Broek, 31 januari 2025 (TH).

Het lijkt mij goed om binnen de VWG eens kritisch naar nuttig soortonderzoek te kijken. Er kunnen zomaar nieuwe gegevens en inzichten opduiken, zoals uit mijn onderzoek blijkt. Het belang van hederabegroeiingen als winter -en zomerverblijf voor Vuurgoud-

hanen was immers niet (goed) bekend. Ik besef dat er zeker het een en ander op mijn onderzoek is aan te merken, en het gebruik van Waarneming.nl staat ook ter discussie. Iets voor Henk? ■

Op de Marker Wadden, 19 april 2025 (Jos Bonninga)

Genieten op de Marker Wadden, 19 april 2025

Jos Bonninga

19 april vond er een heuse “gathering” plaats van wel 44 personen. In het kader van het jubileum stond er een excursie op de Marker Wadden op het programma. Bij vertrek van de boot stond er niemand huilend op de kade, dus iedereen was op tijd.

Ver voor de koffie met appeltaart werden de eerste vogels al gespot, zoals Krooneend, Gele Kwikstaart en Zwartkopmeeuw. O ja, er zouden ook Baardmannetjes zitten. Koffie, thee en taart werden snel genuttigd om maar zoveel mogelijk tijd over te houden voor het spotten.

Onder Uitkijktoren Steltloper (JB).

We zijn niet alleen (JB).

Tja, dan kan je natuurlijk wegsurten, maar het gebeurt natuurlijk ook vlak voor je neus. Overall Rietgorzen, Gele Kwikstaarten en Rietzangers. Aangezien ik een camera bij me had, werd het tempo wel erg laag. Visdiefjes die elkaar stalken om het felbegeerde visje over te kunnen nemen. Baardmannetjes die

toch echt wel heel dichtbij in het riet zitten, of het pad oversteken, behalve wanneer ik kijk natuurlijk.

Een man van Natuurmonumenten met camera die mensen fotografeert. Uhhh, mensen fotografeert? Ja, is voor een update

Foto's van vogels tijdens de Marker Wadden excursie, 19 april 2025 (Connie Neutkens, Edwin van der Werf, Jan Kolsters, Paul van Pelt en Tom Heijnen).

Foto's gemaakt tijdens de Marker Wadden excursie, 19 april 2025 (Connie Neutkens, Edwin van der Werf, Maarten-Jan van den Braak, Paul van Pelt, Pieter Wouters en Tom Heijnen).

van de informatie, nu de Wadden zo veranderd zijn met al die begroeiing.

Zelfs twee Zeearenden heel in de verte op een duin. Zo schiet die wandeling dus echt niet op. We kunnen ternauwernood het kleinste rondje maken. Want ja, hier zitten toch echt Baardmannetjes. "Heb je die niet gezien dan?" *Nee dus!*

Aan de apparatuur zal het niet liggen (JB).

Ik laat me iets afzakken, zodat ik niet in de grote groep loop en mogelijk dan toch die Baardmannetjes te zien krijg. En wat gebeurt er... vliegt er, vóór de groep, een Roerdomp van links naar rechts over het pad! *Gemist*, want ik liep achteraan op zoek naar die verdraaide *piep*-mannetjes!

Gauw nog even een afslag naar de verlaagde kijkhut, zodat het hoofd op waterhoogte zit. Mooi effect, maar weinig te spotten. Onderweg daarnaartoe nog wel even de

restanten van een onfortuinlijke Waterhoen zien liggen in het gras.

Ondertussen de laatste roddels uitwisselen (JB).

Nu was het toch echt nog even doorlopen, want anders zou ik toch diegene zijn die de boot zou missen. Pff, precies gehaald. Niemand achter gelaten. Moe maar voldaan, buiten die..., zittend op het dek turen naar een overvliegende Zeearend. Wat een prachtige dag, super georganiseerd.

Welke kant zullen we opgaan? (JB).

Concentreren en speuren (JB).

Een deel van de groep ging nog even door naar de Oostvaardersplassen, want ze zijn toch in de buurt. Wij rijden zeer tevreden alvast naar huis. En de laatste overblijvers weten de dag af te sluiten met een portie chinees. Een mooi dag om op terug te kijken. ■

Harold Bierens bezig met natuur in de entree van De Hooghe Heer, 3 mei 2025 (Wim Deebe)

De natuur van Meerlandpark naar binnen gehaald

Wim & Toos Deebe

Wij wonen midden in het Meerlandpark, daar waar ooit de vliegbasis Welschap lag. Het is een bijzondere woonomgeving waar de recreatie, natuur en landschapselementen goed op elkaar zijn afgestemd. Er is voor iedereen wat te vinden! Het park heeft een oppervlakte van ongeveer 60 ha. waarvan 8 ha. water. Het water wordt door een gemaal rondgepompt en bij hevige regenval wordt het via een duiker naar het Beatrixkanaal afgevoerd. In deze groene omgeving met verschillende biotopen heb ik al de nodige leuke soorten gezien en veel van de biodiversiteit heb ik op foto's vast kunnen leggen. Dat was de basis van een grote muurschildering.

Onze woning bevindt zich in de woontoren De Hooghe Heer. Met een aantal medebewoners hadden we het al een paar keer gehad over de aankleding: de entreehal en de overlopen op iedere verdiepingen vonden we erg kaal. Dit mocht wel wat meer aangekleed worden. Mijn idee om de natuur van het Meerlandpark naar binnen te halen middels een fotoserie werd erg enthousiast ontvangen. Bij de uitvoering liepen we echter tegen strenge regels aan. In verband

met de brandveiligheid mag er nagenoeg niets opgehangen of bevestigd worden. Een muur beschilderen mag wel en zo kwamen we bij het idee voor een grote muurschildering.

Het heeft wat voorbereidingstijd gekost om onze gedachte te realiseren. We wilden onderdelen die in het park te zien zijn naar binnen brengen in de vorm van een tekening/schildering. Na goed overleg met de VvE (Vereniging van Eigenaren), het bestuderen van de Splitsingsakte (wettelijke regels die in appartementen gelden) en het schrijven van een plan, heeft de VvE goedkeuring gegeven om de muur in de binnenkomsthal van een saai imago af te helpen.

De muur is 14 meter lang en is deels 3 m. en deels 6 m. hoog. Wij hebben samen met Harold Bierens het plan doorgesproken, Harold vond het een uitdaging en wij wisten dat Harold kijk op de natuur heeft, de anatomie van de flora en fauna goed kent en natuurlijk bijzonder mooi kan tekenen. Hij heeft een schets gemaakt met de gewenste afbeeldingen uit het park. De afgebeelde soorten en items zijn door een oplettende wandelaar goed te zien in het park.

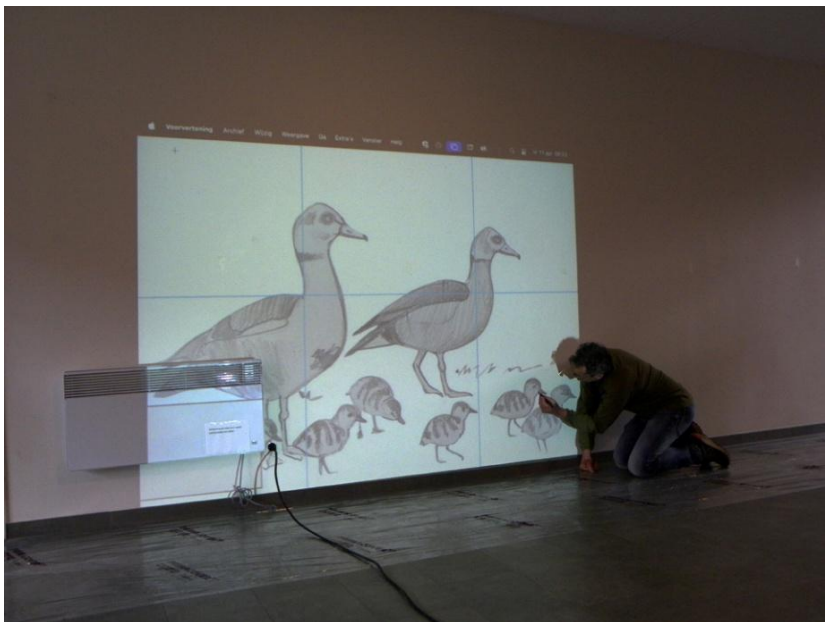
De schets van Harold.

De uitgewerkte schets

Op de wand zijn 11 onderdelen weergegeven en 28 items uitgewerkt zoals vogels, dag- en nachtvlinders, takken met bladeren en zaadproppen van bomen, planten en bloemen, het waterleven, landschapselementen, vogeltrek en natuurlijk de luchtvaart. Alles werd met behulp van een beamer op de wand geprojecteerd en de contouren werden overgetrokken. Toen kon je al zien dat het mooi zou gaan worden.

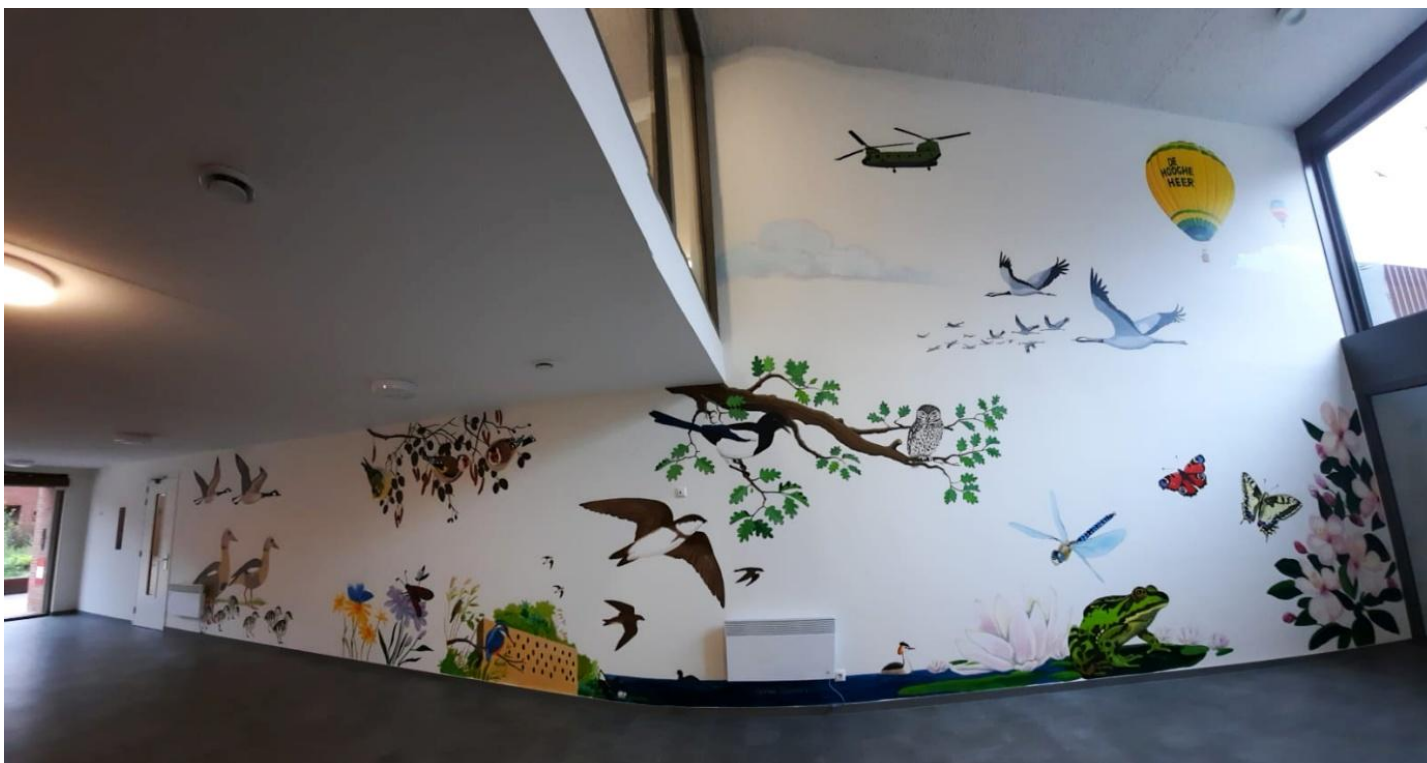
De uitvoering

Harold kon de vrijdagen en zaterdagen vrij maken om de verscheidenheid aan kleuren aan te brengen en zo hebben wij het elke week zien groeien. De bewoners van ons complex vonden het vanaf het begin prachtig en werden enthousiaster naargelang de tijd verstreek.

Harold aan het werk (Wim Deeben).

Het resultaat

De muurschildering is klaar en wij krijgen veel complimenten voor Harold's werk. Wij gaan de leden van de VWG uitnodigen om zijn werk te bewonderen en zullen er dan meteen een wandeling door het park aan koppelen. Uitnodiging volgt! ■

Het resultaat: totaalbeeld (boven) en ingezoomd (Wim Deeben).

*Paul van Pelt op zoek naar nieuwe soorten,
Landgoed Wellenseind, 10 mei 2025 (Lex Peeters)*

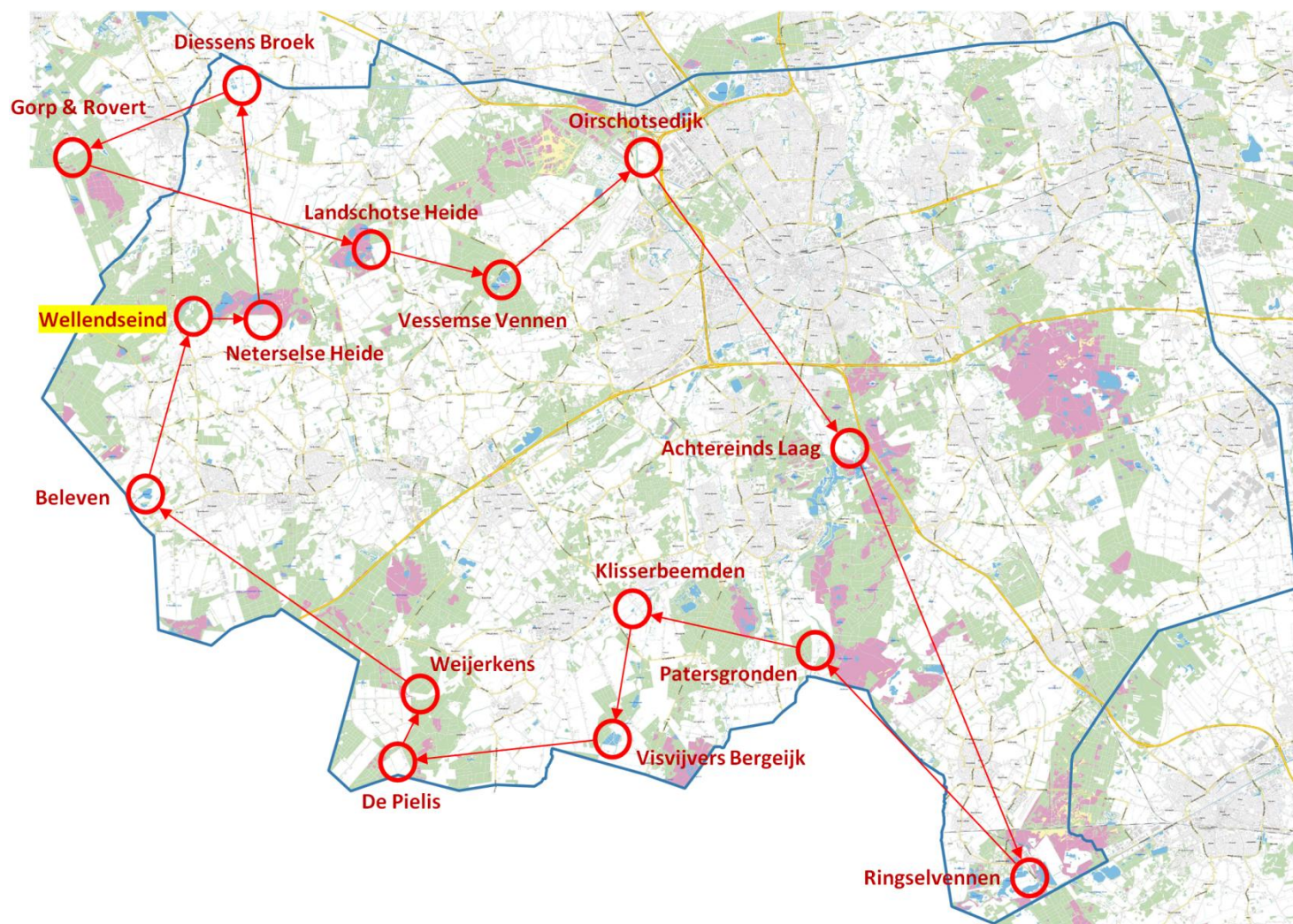
Nieuw dagrecord tijdens Kempische Big Day, 10 mei 2025

Lex Peeters

Bijna 40 jaar geleden, op 17 mei 1986, werd door Henk Hendriks, Rob† en Ruud Bouman en Frank Neijts het Kempische dagrecord van 125 vogelsoorten gevestigd. Ik zat die Big Day - ik meen met twee soorten minder - in het verliezende team. Ondertussen zijn door anderen pogingen ondernomen om de score te verbeteren, maar eigenlijk waren geen van allen serieus van opzet: zo'n initiatief heeft alleen slagingskansen met een uitvoerige voorbereiding en doordachte strategie en daar was nooit sprake van.

Big Day 2025

Dit jaar moest het er eindelijk maar eens van komen, vonden naast mij ook Paul van Pelt, Nico Venema en 'titelverdediger' Frank Neijts. We kozen 10 mei als datum. In de voorafgaande weken werden gebieden verkend en lastige soorten gezocht. Op basis van alle verzamelde informatie menen we het ons te kunnen permitteren om pas om 4.00 uur te starten. Dat doen we op Landgoed Wellenseind.

Route en belangrijkste gebieden tijdens de Big Day op 10 mei 2025. Landgoed Wellenseind was zowel start- als eindpunt. Als Kempen is de begrenzing in waarneming.nl aangehouden. Die begrenzing wijkt iets af van wat VWG De Kempen gewoonlijk als begrenzing aanhoudt (blauwe lijn).

Al vanaf het parkeerterrein horen we meerdere **Kwartels**, een zingende **Boomleeuwerik** en in de verte ratelt een **Nachtswaluw**. Geen valse start. Twee broedplaatsen van een Kerkuil leveren echter geen waarneming op en een **Bosuil** reageert slechts schamper op het afgedraaide geluid. Op een plek waar de dagen ervoor regelmatig een Oehoe te horen was blijft het angstvallig stil. De uilen hebben er deze ochtend weinig zin in. Wel tijlpt een territoriale **Houtsnip** voorbij.

Frank is alert op Wellenseind (Paul van Pelt).

Dan maar een plek voor Steenuil checken. Amper uitgestapt klinkt daar, vlakbij, alsnog een **Oehoe**. Gewoon in een bosje bij een boerderij. De afwisseling van dit soort mee- en tegenvallers zou tekenend worden voor het verloop van de dag.

Schemerkoor

Op naar de Neterselse Heide voor het schemerkoor. Daar worden we opgewacht door een indrukwekkende witte groep, bestaande uit **Lepelaars**, **Grote Zilverreigers** en een **Kleine Zilverreiger**. **Blauwborst** en **Sprinkhaanzanger** werken goed mee, een **IJsvogel** (in de broedtijd best een lastige soort) passeert, maar de steltjes laten het totaal afweten. We moeten het doen met zekerheidjes als **Oeverloper**, **Kleine Plevier** en **Groenpootruiter**. Wat verderop staat meneer **Patrijs** ons midden op een akker statig op te wachten, terwijl mevrouw op het zandpad wat rondscharrelt. Om 7.00 uur staat de teller op 71 soorten. Mooi in lijn met de prognose.

Tijdens ons tweede rondje Wellenseind koppen we redelijk eenvoudig o.a. **Raaf**, **Zwarte** en **Middelste Bonte Specht**, **Grauwe Vliegenvanger** en **Vuurgoudhaan** binnen. Kleine Bonte Specht geeft niet thuis.

Daarna vertrekken we snel naar het Diessens Broek, om daar nog van de vroege uurtjes te kunnen profiteren. Onderweg worden we verrast door een paartje **Slechtvalken** in een zendmast. Dat zal ons later een tijdje posten bij de kerktoeren van Hilvarenbeek besparen. Naast de te verwachten soorten (**Cetti's**, **Bosriet**-, **Rietzanger**, **Grutto**...) vinden we bij Diessen een **Visdief**, **Rode Wouw** en de eerder gemiste **Appelvink** als verrassingen. Hier vallen twee **Brandganzen** in, maar Bergeenden blijven helaas onvindbaar.

Een andere tegenslag vormt de afwezigheid van een Fluiters op Gorp en Roover, die daar de afgelopen week regelmatig was gehoord. Rond 9.15 uur wordt de grens van 100 soorten behaald. Nog 25 te gaan voor evenaring van het record.

Hoopvol begeven we ons naar de Landschotse Heide. Het Withollandven stelt daar niet teleur, met naast de verwachte soorten alsnog een **Bergeend**. De lucht afturen levert een heel hoge **Zwarte Ooievaar** op die besluit in te vallen. Rond het middaguur maken we de stand van zaken op, met op de achtergrond de eerste **Wielewaal** van de dag. De tussenstand blijkt 115 te zijn. Daarmee lopen we 5 soorten voor op onze prognose.

Goorde Fuut op het Withollandven, 10 mei 2025 (Paul van Pelt).

Andere strategie

Volgens planning veranderen we van strategie. De route is nu niet meer gebied- maar soortgericht. Enkele informanten worden gebeld, maar enkel een Zwarte Ruiter op het Achtereinds Laag bij Aalst blijkt voor ons relevant. We gaan er naartoe via **Tafeleenden** op het Groot Meer bij Vessem, **Ringmussen** in Wintelre en een zingende **Nachtegaal** tussen Best en Eindhoven. Dat verloopt voorspoedig en rond 14.00 uur krijgen we met 120 soorten in the pocket de **Zwarte Ruiter** in beeld. Het afturen van de blauwe lucht levert ook nog een hoog overtrekkende **Wespendief** op.

Het zal nu sprokkelen worden om de cruciale soorten binnen te hengelen en als meest kansrijke route kiezen we: Budel-Dorplein (Ringselvennen), Patersgronden,

Dommelbeemden Westerhoven (Klisserbeemden), Bergeijkse Visvijvers en via de Weijerkens naar De Pielis.

In Budel-Dorplein houden de Woudapen zich gedeisd, maar we nemen drie verschillende **Roerdompen** waar, waarvan er eentje bovenin het riet zit en een ander tot tweemaal toe laag overvliegt. Dankzij een **Stormmeeuw** kunnen we elkaar feliciteren met een evenaring van het record.

Roerdomp bij de Ringselvennen, 10 mei 2025 (Paul van Pelt).

We zien nog 2 **Visdieven** (maar die hadden we al), maar een adulte **Geelpootmeeuw** kunnen we niet tellen omdat de vogel besluit om buiten beeld te gaan pitten voordat een derde teamgenoot die heeft kunnen bevestigen (een onverbiddelijke, maar faire spelregel).

De **Grauwe Klauwieren** van Patersgronden werken fantastisch mee: een paartje en een mannetje. Ook de Klisserbeemden helpen ons verder om het record aan te scherpen, dankzij twee **Bosruiters** en twee **Casarca's**. Maar daarna volgen enkele teleurstellingen elkaar op: de Zomertaling van de Bergeijkse Visvijvers laat zich niet zien en in De Pielis snorren geen Zomertortels.

Lex is alert op de Visvijvers Bergeijk (Paul van Pelt).

Waarschijnlijk speelt de aantrekkende wind ons parten. Maar ook de vermoeidheid. Nu het record is behaald en de energie weg ebt

daalt de motivatie om tot het uiterste te gaan. Wel zien we vlakbij de Riebos een mooi groepje **Gele Kwikken**, waaronder minimaal 5 Noordse. Als ondersoort hebben we die niet geteld.

Noordse Kwikstaart in De Pielis, 10 mei 2025 (Paul van Pelt).

Scherper

Terug bij startpunt Voor Anker, het bezoekerscentrum van Landgoed Wellenseind, eten we een hapje en nemen we met 130 soorten afscheid van Nico, die om 5.00 uur alweer op Schiphol moet zijn voor een vogeltrip naar Kazachstan. Tijdens ons diner weten we niet dat dan nog geen kilometer oostelijker een Zearend aan het Goorven pleistert. Die had mooi gestaan op de lijst.

De zon gaat onder. Opnieuw ondernemen we een poging om een Kerkuil te zien. En weer tevergeefs. Wel zit een paartje **Oehoe's** te roepen en pleistert een koppel

Bosuilen in de schoorsteen van een oude schaapskooi (maar beiden hadden we al). Dan nog maar een poging voor **Steenuil** bij Reusel en die lukt moeiteloos. In de verte reageert zelfs een tweede exemplaar. Om 22.00 uur vinden we het wel welletjes.

Als we Grote Canadese Gans, Nijlgans en Mandarijneend meetellen eindigen we op 132, zonder die exoten op 129. Het 40-jarige record is ruim verbroken en een stuk scherper gesteld. Door drie 60-plussers en een veertiger.

Bosuilen op Landgoed Wellenseind, 10 mei 2025 (Paul van Pelt).

Reflectie

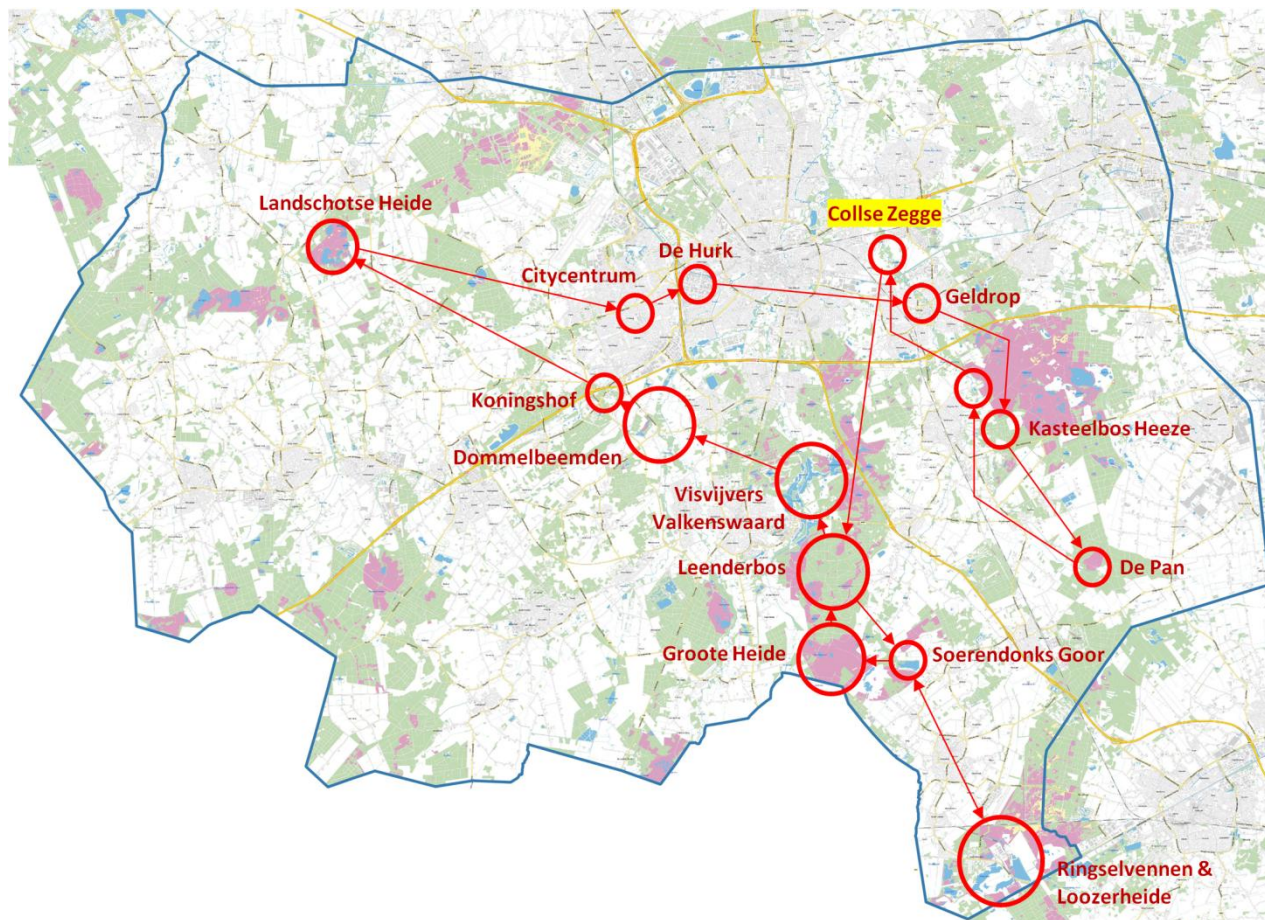
Tot enkele dagen na onze Big Day zijn we in de veronderstelling dat de soortenlijst van 1986 niet meer te achterhalen is. De waarnemingen waren destijds geregistreerd op een memorecorder en het bandje is onvindbaar. Dan blijkt dat Henk Hendriks alle soorten nadien heeft genoteerd en zo

komt de lijst alsnog boven water. Dat maakt een interessante reflectie mogelijk.

Ook in 1986 werden de 'ingeburgerde exoten' geteld. Zelfs Stadsduif. Dat hebben wij niet gedaan. Daarnaast blijkt de destijds genoteerde Ransuil volgens voortschrijdend inzicht niet te kloppen. In die tijd werd nog algemeen aangenomen dat de soort 's nachts een meerkoetachtige roep liet horen. Dat is ondertussen achterhaald. Zo komt het feitelijke record van 1986 op 123 soorten uit en het verschil met 2025 op 9.

Wel in 1986, niet in 2025

- Korhoen
- Tureluur
- Kemphaan
- Steenloper
- Roodpootvalk
- Zwartkopmeeuw
- Zwarte Stern
- Zomertortel
- Kuifleeuwerik
- Duinpieper
- Paapje
- Tapuit
- Grote Karekiet
- Snor
- Fluiter
- Matkop
- Goudvink

Route en belangrijkste gebieden tijdens de Big Day op 17 mei 1986. De Collse Zegge was zowel start- als eindpunt. De ondergrond is die van anno 2025.

Met betrekking tot de steltlopers kunnen we kort zijn. Hoewel sterk de indruk bestaat dat de aantallen die door de Kempen trekken afnemen, is de trefkans ook afhankelijk van geschikte plekken en het doortrekverloop. Zo zouden we in 2025 een week eerder vrij eenvoudig vijf soorten steltlopers meer

hebben gehad (maar dat was in 1986 wellicht niet anders).

Van Korhoenders bestonden in de regio in 1986 nog enkele kleine relictpopulaties. Het team van toen scoorde de soort op de Landschotse Heide. In heel de Kempen was

nog één zangpost van de Duinpieper te vinden, en wel op de Loozerheide. Het team moest nog een hele poos wachten tot die zich even op Brabants grondgebied begaf. Kuifleeuwerik stond eveneens op het punt te verdwijnen. Er werd een exemplaar gezien bij de friettent van een Geldrops winkelcentrum.

Kuifleeuwerik in Veldhoven, 25 februari 2007 (Jan-Erik Kikkert).

Zomertortels waren nog algemeen. Zwartkopmeeuwen broedden in die tijd in klein aantal tussen Kokmeeuwen, maar de kolonies van weleer zijn verdwenen. Zingende Snorren waren tot voor enkele jaren terug vaste prik bij de Ringselvennen in Budel-Dorplein. Van Zwarte Stern resteerde nog een kleine kolonie bij het Groot Malpieven. Paapje trok anno 1986 nog in grotere aantallen door en 10 mei is - evenals voor Tapuit - al laat in het doortrekseizoen. Grote Karekiet duikt het ene voorjaar op

enkele plaatsen op, waarna die het jaar erop weer ontbreekt. In 2025 was nergens een zangpost aanwezig.

Man Roodpootvalk op het Kranenveld, 13 mei 2008 (René Weenink).

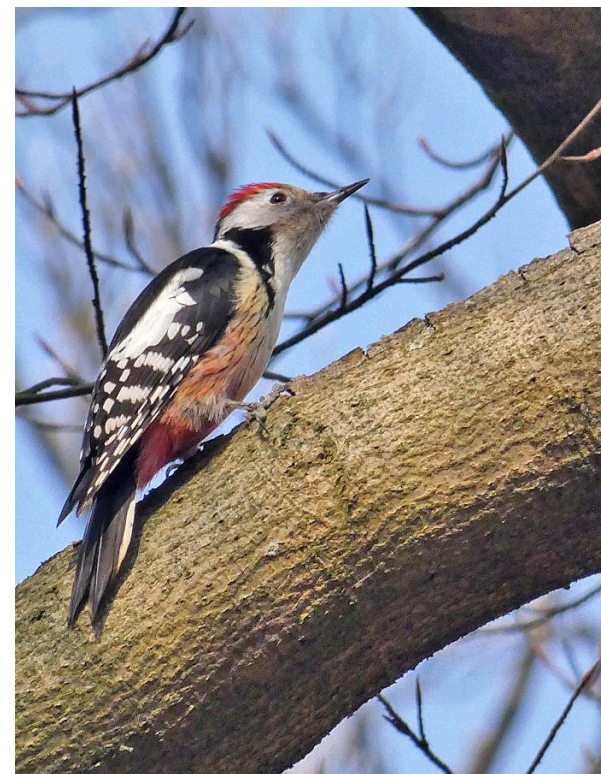
Roodpootvalk is dan weer een zeldzame soort waar je geluk mee moet hebben en met Fluiter en Goudvink hadden we in 2025 pech. Matkop, tot slot, is de laatste decennia gestaag afgenomen waarmee vanzelf ook de trefkans enorm is geslonken.

Wel in 2025, niet in 1986

- Aalscholver
- Ooievaar
- Zwarte Ooievaar
- Kleine Zilverreiger
- Grote Zilverreiger
- Lepelaar
- Bergeend
- Mandarijneend
- Grote Canadese Gans
- Kwartel
- Bosruiter
- Zwarte Ruiter
- Wespendif
- Rode Wouw
- Slechtvalk
- Oehoe
- Pontische Meeuw
- Raaf
- Groene Specht
- Middelste Bonte Specht
- IJsvogel
- Grote Gele Kwikstaart
- Grauwe Klauwier
- Vuurgoudhaan
- Putter

Jonge vogelaars zullen bij het zien van deze lijst de wenkbrauwen fronsen. Aalscholver, Ooievaar, Grote Zilverreiger, Lepelaar, Grote Canadese Gans, Middelste Bonte Specht...? *Hebben ze in 1986 zitten slapen of zo?* Nee, het betreft stuk voor stuk in meer of mindere mate nieuwkomers. Aalscholver

was in het binnenland nog maar net in opkomst, maar nog lang geen zekerheid. Ooievaar was bijna als broedvogel uit Nederland verdwenen en men probeerde met fokprogramma's het tij te keren. Grote Zilverreiger stond samen met de Kleine nog als dwaalgast te boek, Lepelaars begaven zich hoogstzelden in het Brabantse binnenland, Grote Canadese Gans was als exoot nog niet doorgebroken en de Middelste Bonte Specht kwam in ons land niet eens voor.

Middelste Bonte Specht in het Beersbroek, 3 maart 2021 (Frank Neijts).

Van wat recentere aard zijn de opkomst van Raven en Oehoes in de Kempen, soorten die in 1986 voor de Kempen nog als broedvogel ondenkbaar waren. Ook de toename van Pontische Meeuwen heeft zich pas in het afgelopen decennium voltrokken.

En dan komen we bij de categorie van uitbreidende soorten. De laatste Grauwe Klauwieren waren in 1986 uit de Kempen verdwenen, maar die soort heeft een spectaculaire comeback gemaakt. En Vuurgoudhanen en Putters zijn zo sterk toegenomen, dat ze op een Big Day nauwelijks meer te missen zijn.

Putters in de Nieuwe Erven, 2 oktober 2023 (Lex Peeters).

Hoewel hun Europese populaties zijn uitgebreid rekenen we Rode Wouw en Zwarte Ooievaar in dit lijstje tot de gelukstreffers van 2025 en met sommige

andere soorten heeft men in 1986 blijkbaar pech gehad. Het blijven per slot van rekening momentopnames waarbij tal van factoren een rol spelen. Hoe zijn de weersomstandigheden, hoe is het doortrek- en aankomstverloop, voor welke route wordt gekozen... het is allemaal medebepalend voor de eindscore.

Resumerend

Bij vergelijking van de Big Days lijkt het per saldo eerder goed dan slecht te gaan met de vogels in de Kempen. Allereerst moet echter de invloed van moderne technieken niet worden uitgevlakt. In 1986 had het team nog geen beschikking over internet en mobiele telefoons. Wij volgden de weken voor onze Big Day de ingevoerde data op waarneming.nl en konden op basis daarvan een heel actuele route uitstippelen. Bovendien konden we op de dag zelf de laatste waarnemingen raadplegen en elk gewenst moment contact zoeken met andere vogelaars (beperkt gebruik van gemaakt). Wel hebben we in tegenstelling tot 1986 de eerste vier nachtelijke uurtjes overgeslagen.

We zien dat een aantal broedvogels (Korhoen, Tureluur, Zwarte stern, Duinpieper, Kuifleeuwerik) uit de Kempen is verdwenen, maar dat anderen (Aalscholver, Ooievaar, Raaf, Oehoe, Middelste Bonte

Specht) zich hebben gevestigd. Tegenover de sterke afname van onder andere Matkop en Zomertortel staat de toename van soorten als Vuurgoudhaan en Putter.

Territoriale Graspieper in het Beersbroek, 23 mei 2021 (TH).

Maar de balans wordt in mijn ogen toch negatief scheef getrokken door wat er ondertussen op de heideterreinen en in het agrarische gebied is gebeurd en in deze overzichten niet tot uitdrukking komt: de enorme achteruitgang van Wulp, Grutto, Kievit, Veldleeuwerik, Graspieper, Nachtegaal... Gelukkig worden in toenemende mate weer kleine landschapselement teruggebracht, waarbij de terugkeer van de Grauwe Klauwier een voorteken kan zijn van een positieve kentering. Maar voor weidevogels lijkt de situatie lastig omkeerbaar. ■

WEBSITES VAN ORGANISATIES EN WERKGROEPEN

Regionaal

- **Inventarisatiewerkgroep IVN Bergeijk Eersel** | www.ivn.nl/afdeling/bergeijk-eersel/iwg-inventarisatiewerkgroep-flora-en-fauna
- **Natuur- en (weide)vogelvereniging Reusel-De Mierden** | weidevogelvereniging.nl/
- **Plattelandsvereniging Hei Heg en Hoogeind Leende** | www.heiheghoogeind.nl
- **Stichting Stadsnatuur Eindhoven** | www.stadsnatuur-eindhoven.nl
- **Uilenwerkgroepen Oisterwijk** | www.uilenwerkgroepenoisterwijk.nl
- **Vogelwerkgroep IVN Asten-Someren (VWG De Peel)** | www.ivn.nl/afdeling/cranendonck/werkgroep-vogels
- **Vogelwerkgroep IVN Cranendonck** | www.ivn.nl/afdeling/cranendonck/werkgroep-vogels
- **Vogelwerkgroep IVN Geldrop** | www.ivn.nl/afdeling/geldrop/werkgroepen/vogelwerkgroep
- **Vogelwerkgroep IVN Heeze Leende** | www.ivn.nl/afdeling/heeze-leende/vogelwerkgroep-de-spotvogel
- **Vogelwerkgroep IVN Helmond** | www.ivn.nl/afdeling/helmond/overons-werkgroepen-vogelwerkgroep
- **Vogelwerkgroep IVN Mierlo** | www.ivn.nl/afdeling/mierlo/vogelwerkgroep
- **Vogelwerkgroep IVN Nuenen** | www.ivn.nl/afdeling/nuenen/werkgroepen/vogels
- **Vogelwerkgroep IVN Valkenswaard Waalre** | www.ivn.nl/afdeling/valkenswaard-waalre/vogels
- **Vogelwerkgroep IVN Veldhoven Eindhoven Vessem** | www.ivn.nl/afdeling/veldhoven-eindhoven-vessem/over-ons/werkgroepen/werkgroep-vogels
- **Vogelwerkgroep KNNV Eindhoven** | eindhoven.knnv.nl/werkgroep/vogel-werkgroep/
- **Vogelwerkgroep Midden-Brabant** | www.vwgmiddenbrabant.nl

Kijk eens op de website van de VWG!

Tom Heijnen & Paul van Pelt

Onze VWG heeft al heel lang een eigen website (www.vwgdekempen.nl). Die is in de loop van de jaren uitgebreid, aangepast, afgeslankt al naar gelang de eigen behoeften én de ontwikkeling van andere communicatiekanalen. Wat kun je op dit moment op de website vinden?

Wat wel en wat niet?

We hanteren tegenwoordig een aantal uitgangspunten om te bepalen wat we wel en wat we niet op de website zetten. De belangrijkste zijn:

- De website is primair gericht op externe doelgroepen: vogelaars die wellicht geïnteresseerd zijn om lid te worden, andere (vogel)werkgroepen in de regio en terreinbeherende instanties, overheden en onderzoeksinstituten die actief zijn in ons werkgebied.
- De website bevat in hoofdzaak statische gegevens: gegevens die niet snel veranderen. Voor dynamische gegevens gebruiken we nieuwsbrieven, mailings, Whatsapp, Instagram, Facebook en ons clubblad Blauwe Klauwier.

- De website bevat fysiek geen artikelen en rapporten: die zijn en worden nl. opgenomen in Natuurtijdschriften.nl.

Ook handig voor leden

Hoewel de website primair extern gericht is (zie eerste uitgangspunt), is er ook voor leden het nodige te vinden.

Onderzoek

Onder het kopje ONDERZOEK vind je onder meer de soorten tellingen die we als VWG doen. Misschien prikkelt je dat om ook aan een telling mee te gaan doen.

Waarnemingen

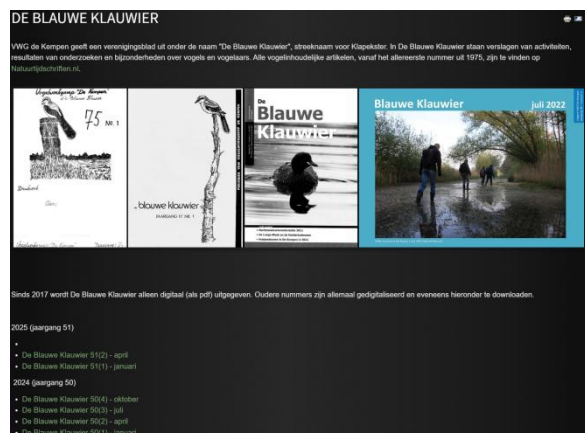
Onder het kopje WAARNEMINGEN vind je de vogelwaarnemingen (in waarneming.nl) die in de Kempen zijn gedaan. Het is overigens makkelijker om de [link](#) hiervan als favoriet op je PC, mobiel of tablet op te slaan.

Publicaties

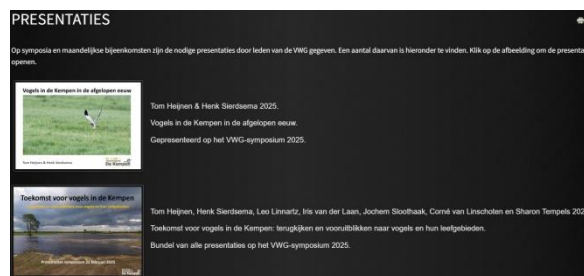
Onder het kopje PUBLICATIES vind je een overzicht van de soorten publicaties en communicatiekanalen die we als VWG gebruiken.

Als je op *De Blauwe Klauwier* klikt zie je een overzicht van alle nummers die ooit verschenen zijn, vanaf jaargang 1 nummer 1 uit 1975. Ieder nummer is te downloaden.

Ben je op zoek naar een bepaald artikel of rapport dan kun je die overigens makkelijk vinden op [Natuurtijdschriften.nl](https://natuurtijdschriften.nl).

Nieuw is een overzicht van *Presentaties* die gemaakt en gegeven zijn door leden. Die mogen niet op [Natuurtijdschriften.nl](https://natuurtijdschriften.nl) gezet worden (die site beperkt zich tot artikelen en rapporten) en zijn daarom op onze eigen website te vinden.

Links

Onder het kopje LINKS vind je handige linkjes naar sites van organisaties, sites met vogelwaarnemingen, sites over de herkenning van vogels en sites met geografische kaarten.

Als je op *Waarnemingen* klikt zie je niet alleen linkjes naar waarnemingen in onze regio, maar ook naar Nederlandse, Europese en zelfs wereldwijde sites.

WEBSITES MET WAARNEMINGEN

Vogeltrektellingen | www.trektellen.nl

- **Patersgronden - Groote Heide** | www.trektellen.nl/count/view/145
- **Strabrechtse Heide** | www.trektellen.nl/count/view/39
- **Loozerheide** | www.trektellen.nl/count/view/170

Waarnemingen | waarneming.nl

- **Kempen** | vogelsindekempen.waarneming.nl
- **Midden-Brabant** | midbrabant.waarneming.nl
- **Peel** | vwgdepeel.waarneming.nl
- **Turnhout e.o. (België)** | taxandria.waarnemingen.be

Nederland

- **Vogelsoorten in Nederland** | www.dutchavifauna.nl/list
- **Vogelatlas** | www.vogelatlas.nl
- **Vogeltrekatlas** | vogeltrekatlas.nl

Europa

- **European Breeding Bird Atlas** | <https://ebba2.info>
- **European Bird Portal** | eurobirdportal.org
- **Eurasian African Bird Migration Atlas** | <https://migrationatlas.org/>

Wereld

- **Observado** | <https://observation.org>
- **eBird** | <https://ebird.org/home>
- **iNaturalist** | <https://www.inaturalist.org/home>

Via het overzicht met *Kaarten* kom je bij een aantal topografische ondergronden en thematische kaarten uit. Die zijn niet altijd makkelijk op internet te vinden, dus wellicht helpt dit je op weg. ■

Ad. zomerkleed Ali bij Breda, 13 februari 2021 (Edwin van der Werf)

Ali, Jizz, NDFF, Rover etc.

CvW

Wat een abracadabra, al die afkortingen die in vogelaarsland worden gebruikt. Voor doorgewinterde vogelaars is het vaak wel duidelijk, maar begin je net dan valt het niet altijd mee om gesprekken, lezingen en artikelen van vogelaars te begrijpen. Hieronder zetten we enkele veel gebruikte afkortingen voor je op een rijtje.

Ad. Adult. Ofwel een volwassen vogel. In het veld verwijst dit naar het verenkleed en niet of de vogel geslachtsrijp is.

Ali. Aalscholver.

Ad. Ali (Cor van Pelt).

Avimap. Te vertalen als 'Avifauna mapping'. App van Sovon waarmee in het veld allerlei vogeltellingen kunnen worden ingevoerd, waaronder BMP, LiveAtlas en MUS.

BMP. Broedvogel Monitoring Project. Landelijke tellingen van broedvogels in steekproefgebieden.

Ligging van in 2023 geïnventariseerde BMP telgebieden (bron: [Sovon](#)).

Het veldwerk ('intekenen') en het interpreteren van de gegevens ('clusteren') is gestandaardiseerd. Georganiseerd door Sovon en gestart in 1984.

Wij doen onze broedvogelinventarisaties met de BMP-methode en leggen de veldwaarnemingen vast met Avimap.

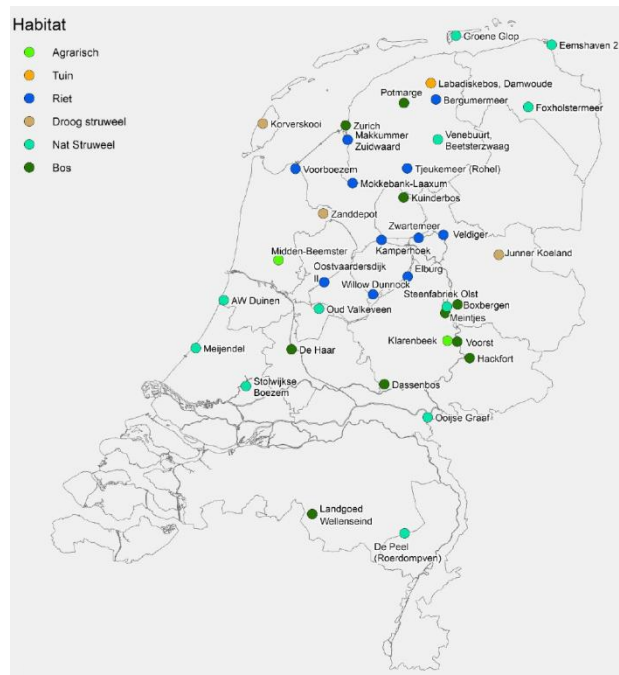
Boertje. Boerenzwaluw.

Twee rustende Boertjes (Peter Simon).

CDNA. Commissie Dwaalgasten Nederlandse Avifauna. Deze beoordeelt, in opdracht van de DBA en NOU, waarnemingen van vogelsoorten en ondersoorten die in Nederland zeer zeldzaam zijn of nog niet eerder in Nederland zijn waargenomen.

CES. Constant Effort Sites. Het vangen en ringen van vogels in vaste mistnetopstellingen op twaalf ochtenden in het broedseizoen, met als doel om broedsucces en overleving te kunnen bepalen. Ontwikkeld in Engeland door de British Trust for Ornithology en in Nederland georganiseerd door het Vogeltrekstation en Sovon.

CES-locaties in 2024 (bron: [Jaarverslag CES 2024](#)).

CvW. Commissie van Wijzen. Bestaat uit een aantal leden van VWG De Kempen en heeft als taak om het jaarprogramma in te vullen. De problematiek van afkortingen in vogelaarsland kwam in deze commissie ter

sprake en leidde tot dit overzicht van afkortingen.

DBA. Dutch Birding Association. Stichting die het bestuderen van in het wild levende vogels en het documenteren van bijzondere waarnemingen bevordert. Geeft het tijdschrift Dutch Birding uit.

De Nils. Handboek Europese Vogels, het standaardwerk voor het herkennen van vogels, door Nils van Duivendijk.

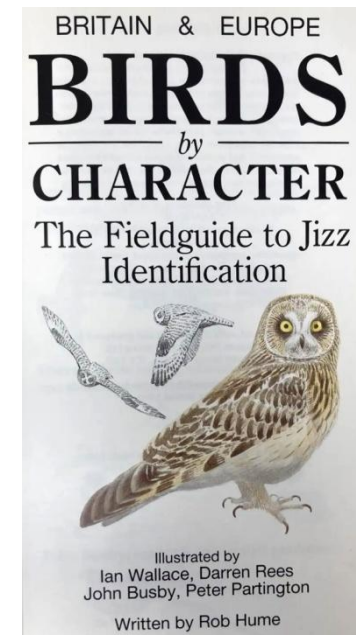
De twee delen van de Nils.

Ex. Exemplaar of exemplaren (meervoud soms afgekort als exx). Geteld of geschat aantal individuen.

Boomvalk 2 ex op een tak (Frans Hijnen).

Jizz. Verbastering van de Engelse afkorting GISS: General Impression of Size and Shape. Met Jizz wordt een 'samengestelde' indruk van een vogel aangeduid die ervaren vogelaars gebruiken om een vogel snel te herkennen. Die indruk bestaat uit een combinatie van kenmerken zoals vorm, houding, vliegstyl, manier van bewegen, gedrag, grootte, kleur en geluid, in combinatie met leefomgeving en locatie.

Juv. Juveniel. Jonge vogel, d.w.z. nog geen adult. In de praktijk vaak gebruikt voor de eerste maanden na de geboorte (zie schema bij KJ).

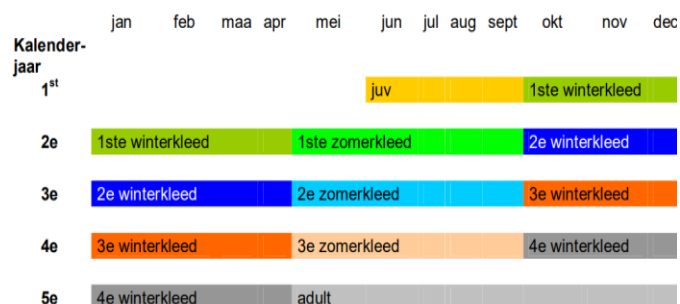
Kiek. Kiekendief. In ons werkgebied kun je Bruine Kiek, Blauwe Kiek, Grauwe Kiek en Steppenkiek tegenkomen.

Jagende Blauwe Kiek (Jules Andela).

KJ. Kalenderjaar. Wordt gebruikt om de leeftijd van vogels aan te duiden. 1^e KJ (eerste kalenderjaar) duurt van het jaar waarin de vogel uit het ei is gekomen t/m 31 december. 2^e KJ is het daaropvolgende jaar, etc. De aanduiding KJ wordt onder meer bij meeuwen en roofvogels veel gebruikt. Daarnaast worden ook aanduidingen als juveniel, 1^e winterkleed, 1^e zomerkleed en adult veel gebruikt. Lekker verwarrend!

De relatie tussen al die aanduidingen is hieronder schematisch weergegeven.

Aanduiding van kleden voor een vogel die in juni geboren is en in het 5e jaar volwassen wordt (bron: [artikel van Bram Rijkse](#)).

Klappie. Klaphekster.

Klappie (Maarten-Jan van den Braak).

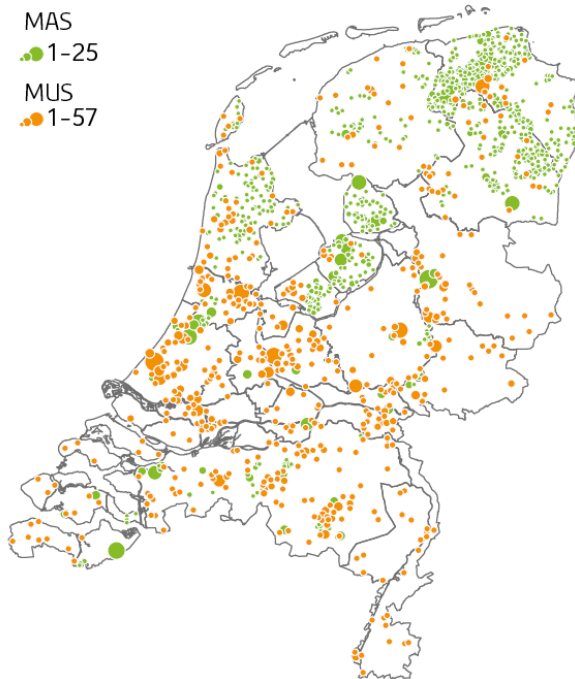
Kwik. Kwikstaart. In de Kempen kunnen we Witte Kwik, Rouwkwik, Gele Kwik, Noordse Kwik, Engelse Kwik en Grote Gele Kwik zien.

LiveAtlas. In kaart brengen van de actuele verspreiding van vogels in Nederland met behulp van eenvoudige streeplijsten. Georganiseerd door Sovon.

Locatie van in mei 2025 ingevulde LiveAtlas lijstjes (bron: [Sovon](#)).

MAS. Meetnet Agrarische Soorten. Landelijke tellingen van broedvogels van het agrarisch gebied in steekproefgebieden. Georganiseerd door Sovon en gestart in 2011.

Ligging van in 2023 geïnventariseerde MUS en MAS telgebieden (bron: [Sovon](#)).

Mibo. Middelste Bonte Specht.

Foeragerende Mibo (Wim Deeben).

MUS. Meetnet Urbane Soorten. Landelijke tellingen van (vrij) algemene broedvogels op vaste telpunten in stedelijke gebieden. Georganiseerd door Sovon en gestart in 2007. Zie MAS voor kaartje.

NDFF. Nationale Databank Flora en Fauna. Bundeling van honderden databestanden om te voorzien in de groeiende behoefte aan betrouwbare natuurinformatie. Ontstaan uit de samenwerking van een groot aantal organisaties, waaronder Sovon.

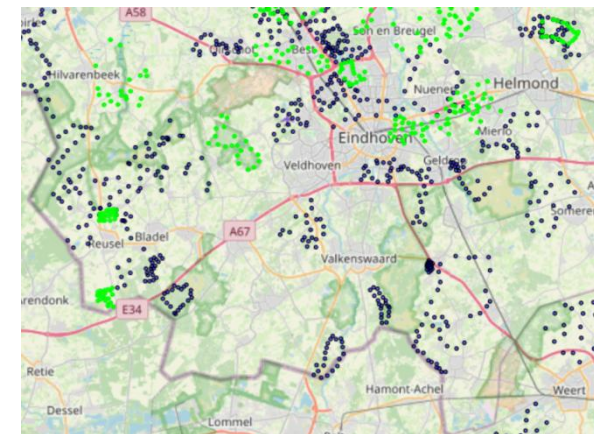
NOU. Nederlandse Ornithologische Unie. Vereniging voor amateur en professionele vogelonderzoekers die tot doel heeft om de interactie en kennisoverdracht tussen beide groepen te bevorderen. Geeft de tijdschriften Limosa (samen met Sovon) en het wetenschappelijke tijdschrift Ardea uit.

Ooi. Ooievaar.

Onv. Onvolwassen vogel, d.w.z. nog geen adult. Vaak worden juv. en onv. door elkaar gebruikt (als synoniemen). Sommigen bedoelen echter met juv. een vogel in de eerste maanden na geboorte en met onv. een vogel na juveniel en voor adult.

PTT. Punt-Transect-Tellingenproject. Landelijke tellingen van wintervogels langs vaste routes en op vaste telpunten (20

punten per route). Georganiseerd door Sovon en gestart in 1978.

PTT telpunten (blauw) in de Kempen (bron: [Sovon](#)).

Pul. Pullus (meervoud: pulli). Synoniem voor kuiken. Bij nestblijvers gaat het dan om een jonge vogel in het nest, bij nestvlinders (zoals ganzen en eenden) ook om een donzig jong dat het nest verlaten heeft.

Pulli in het nest van een nestblijver (Pieter Wouters).

Pul van de Grote Canadese Gans, een nestvlieder (Rob Jansen).

RAS. Retrapping Adults for Survival. Ringonderzoek gericht op één vogelsoort die zeer plaatstrouw is. Tijdens broedseizoenen worden zo veel mogelijk exemplaren geringd om zo inzicht te krijgen in overlevingskansen, broedsucces en de veranderingen daarin.

Geluksavond bij het RAS-project aan Nachtzwaluwen in de Kempen (Pieter Wouters).

RAS is ontwikkeld in Engeland door de British Trust for Ornithology en vanaf 1998 in Nederland georganiseerd door het Vogeltrekstation.

Robotap. Roodborsttapuit.

Man Robotap (Geurt-Jan van Ek).

Rover. Roofvogel. Verzamelnaam voor onder meer haviken, buizerden, arenden, valken, kiekendieven en wouwen.

Welke rover is dit? (TH).

Sovon. Voorheen Samenwerkende Organisaties Vogelonderzoek Nederland, tegenwoordig Sovon Vogelonderzoek Nederland. Brengt samen met duizenden vrijwilligers de ontwikkelingen in aantallen en verspreiding van vogels in kaart. Door verklarend onderzoek wordt inzicht verkregen in de oorzaken van veranderingen. Sovon geeft de tijdschriften Limosa (samen met NOU) en Sovon-Nieuws uit.

Stelt(je). Steltloper. Verzamelnaam voor onder meer Scholekster, kluten, plevieren en strandlopers.

Twee soorten steltjes: Kemphanen en Groenpootruiters (Lex Peeters).

VT. Vogeltrekstation. Samenwerkingsverband van het Nederlands Instituut voor Ecologie en de Ringersvereniging. Het Vogeltrekstation coördineert het vangen en ringen van vogels voor wetenschappelijk

onderzoek en is een expertisecentrum voor vogeltrek en vogeldemografie.

VWG. Vogelwerkgroep. Maar dat wist je als lid van VWG De Kempen waarschijnlijk al 😊.

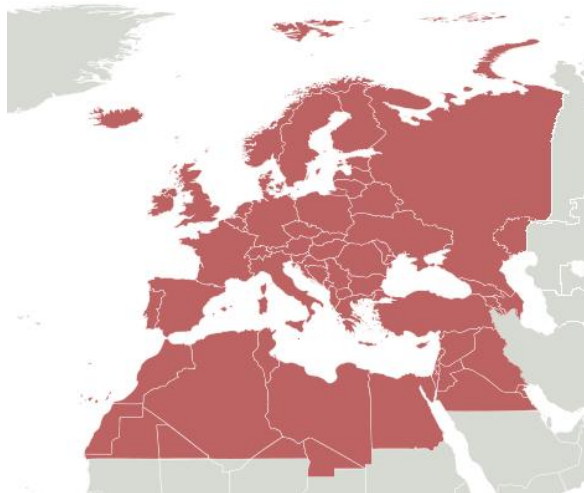
Kop van de facebookpagina van onze VWG.

Wiko. Winterkoning.

Zingende en baltende Wiko (Wil de Veer).

WP. Western Palearctic (West-Palearctisch gebied). Dit omvat Europa, een deel van het Midden-Oosten en Noord-Afrika.

De WP (bron: [Wikipedia](#)).

Zillie. Zilverreiger. In ons werkgebied komen zowel Grote Zillie als Kleine Zillie voor.

Ad. broedkleed Kleine Zillie (Cor van Pelt).

Zwooi. Zwarte Ooievaar.

Ad. Zwooi (Esther van Daal).

Een paradijsje in Asturias, in de lente

Robbert van Hiele

Afgelopen juni zijn mijn vrouw en ik wederom bijna 3 weken in een klein paradijsje geweest, en niet alleen omdat onze oudste zoon, zijn vrouw en onze twee kleinkinderen daar wonen. Nog even herhalen: het plekje is te vinden in Asturias, in het noorden van Spanje, vlak bij de Atlantische Oceaan. Het wordt er niet zo warm in de zomer en niet zo koud in de winter. Het is groen, het is vochtig, het is mistig. Is het eigenlijk wel Spanje? Trouwens, wie het vorige stuk nog zou willen teruglezen kan dat doen. In de Blauwe Klauwier van [oktober 2024](#) staat het.

De vorige keren waren we in september en in februari, maar nu was het lente. Ik was reuzebenieuwd wat er nu aan lente- en zomervogels te vinden is. Het landschap is een soort groots Zuid-Limburg. Loofbossen op rijke bodems, heuvels, weides, kruiden, koeien, beekjes en onder het kronendak heel veel bodemplanten. En daar bovenuit steken ruige kalkbergen (zie grote foto). Dat laatste zorgt natuurlijk voor een biotoop dat totaal anders is als dat wat we in Nederland kennen.

Ik had van tevoren bedacht welke exotische vogelsoorten er misschien te zien zouden zijn in juni. Met behulp van de Atlas van de Europese Vogels van Prof. Dr. K. H. Voous keek ik ruwweg naar de mogelijkheden. Wel wat oud maar zoveel was er vast niet veranderd. Wat soorten die in Noord-Spanje voor schijnen te komen. Een lijstje om van te watertanden:

Hop, Duinpieper, Iberische Klapekster, Rode Rotslijster, Baardgrasmus, Provençaalse Grasmus, Grauwe Gors, Ortolaan, Cirlgors, Citroensijs, Rotsmus, Roodkopklauwier.

Nou, dit lijstje kon na bijna drie weken in de prullenbak. Niets van gezien. Helaas. Maar ja, als echt vogelwerkgroeplid gaat het natuurlijk om de wetenschap en niet om het scoren. Welke exoten waren er wel? Op een heel andere plek, wat meer de bergen in, heb ik één keer een Orpheusspotvogel gehoord en één keer een Grijze Gors gezien. De Kleine Zwartkop zat wel te pruttelen in de struiken rond het huis (zeker 3 ex) maar net als in september heb ik ze nooit gezien. Een onmogelijke soort. Ik ben nu zover dat ik niet eens meer probeer om hem te zien te krijgen. En éénmaal heb ik rond het huis een Bergfluiter gehoord. Waarom maar één

keer? De enige 'exoot' die regelmatig te horen was, zowel in de dorpjes als rond het huis was de Europese Kanarie. Hartstikke leuk. Maar dan is Noord-Spanje wel een eind rijden voor deze soort. Dat kan dichterbij ook.

Vale Gier in Spanje, 1 oktober 2024 (TH).

Wat bijzondere soorten betreft kun je beter omhoog kijken. Spanje staat bekend om zijn gieren en roofvogels en dat blijkt hier ook. Rond de toppen cirkelen elke dag Vale Gieren. Ze zweven op flinke afstanden van elkaar en houden elkaar in de gaten. Gaat er eentje richting de grond, dan komen ze van alle kanten aanzweven. Op één moment heb ik er wel 28 bij elkaar gezien in de lucht. Spectaculair. Nog meer spanwijdte dan een Zearend.

Ideale wand voor Raaf en Aasgier (RvH).

Een specialiteit van Spanje is de Aasgier. Verder alleen nog maar in Zuid-Frankrijk en dan pas weer in Bulgarije en Turkije. In welke aantallen weet ik niet. Vlakbij het huis zit een paartje te broeden tegen een rotswand. Ze eten aas maar schijnen ook vaak op vuilnisbelten naar voedsel te zoeken. Een beetje als meeuwen.

Aasgier in Georgië, 30 mei 2014 (TH).

Een heel slag kleiner dan de Vale Gier en ook nooit in groepen. Mooi zwartwit getekend.

In de verte de Picos de Europa (RvH).

Van onderen behoorlijk als de Dwergarend waarvan de lichte vorm ook een zwart-wit patroon heeft. Maar dat zwart-wit patroon zie je bij de Aasgier ook van boven. En wat oranje tekening bij de kop. De staart is wigvormig. Eigenlijk is de vorm heel erg als van de veel grotere Lammergier, die in de echte bergen van de Picos de Europa rondzweeft, op 20 kilometer afstand van hier.

Ook de Dwergarend zweefde rond. Ik zag altijd de lichte variant, zeg maar de Aasgier-variant. Grootte als Buizerd, maar met typische arendvleugels met afzonderlijke vingers, zegt men. En de Slangenarend was ook een keer langs de berg gekomen. Wel 20 minuten zien bidden boven de flanken van de berg. Dat bidden gebeurde met enorme flapvleugels, totaal niet als Buizerd of Ruigpootbuizerd. Soms dook hij of ging op de grond zitten. Prachtig. Verder vaak

Buizerd, soms Wespendif (schijnt hier heel bijzonder te zijn), 1 keer een Torenvalk.

Eucalyptussen met mogelijk Boomvalknest (RvH).

Heel bijzonder was ook dat een paartje Boomvalk veel rond de eucalyptussen aan het rondvliegen was. Roepend en Zwarte Kraaien weggagend. Dat laatste was echt geweldig spectaculair. Zoveel herrie, en die duikvluchten waren zo elegant en dynamisch. Vaak zeg ik dat de Boomvalk mijn favoriete vogel is. Als ik niet Huiszwaluw, Zwartkop, Wespendif, Graspieper, etc., etc. zeg. Waarschijnlijk was er een nest daar ergens. Ik heb van alle kanten in de eucalyptussen gespeurd, maar het nest heb ik nooit gevonden. Ik denk dat het er wel moest zijn. Elke avond kwam een Boomvalk aanvliegen (mannetje?) en maakte wat rondjes rond hun territorium. Heel vaak in alle stilte, soms nog even met wat geluid. Verder heel heimelijk gedrag,

behalve natuurlijk als er Zwarte Kraaien waren.

De Bosuilen die ik in september en in de winter zo vaak, zeg maar elke avond en ochtend, hoorde (mannetje en vrouwtje) waren niet meer te horen. Vreemd.

Rechtsachter de berg met Oehoenest (RvH).

Later kwam ik erachter, via via, dat er een Oehoe broedde. Vlakbij, op een rotswand op de andere berg. Twee jongen zijn er uitgevlogen. Ik heb ze ook op een nacht rond het huis horen roepen. Volgens de apps was dit een vrouwtje. Een soort eendenkwekje. Een heel zeldzame soort hier trouwens. Op de plaatselijke Merlin-lijst kwam die nog niet voor. Onze oudste zoon heeft met de plaatselijke ranger een plukplek van de Oehoe gevonden. Voor wie het weten wil en niet zelf op de foto wil puzzelen, dit zijn de geplukte soorten en aantallen: 3 Zwarte Kraaien, 1 Alpenkraai, 2 Kerkuilen, 1 Buizerd,

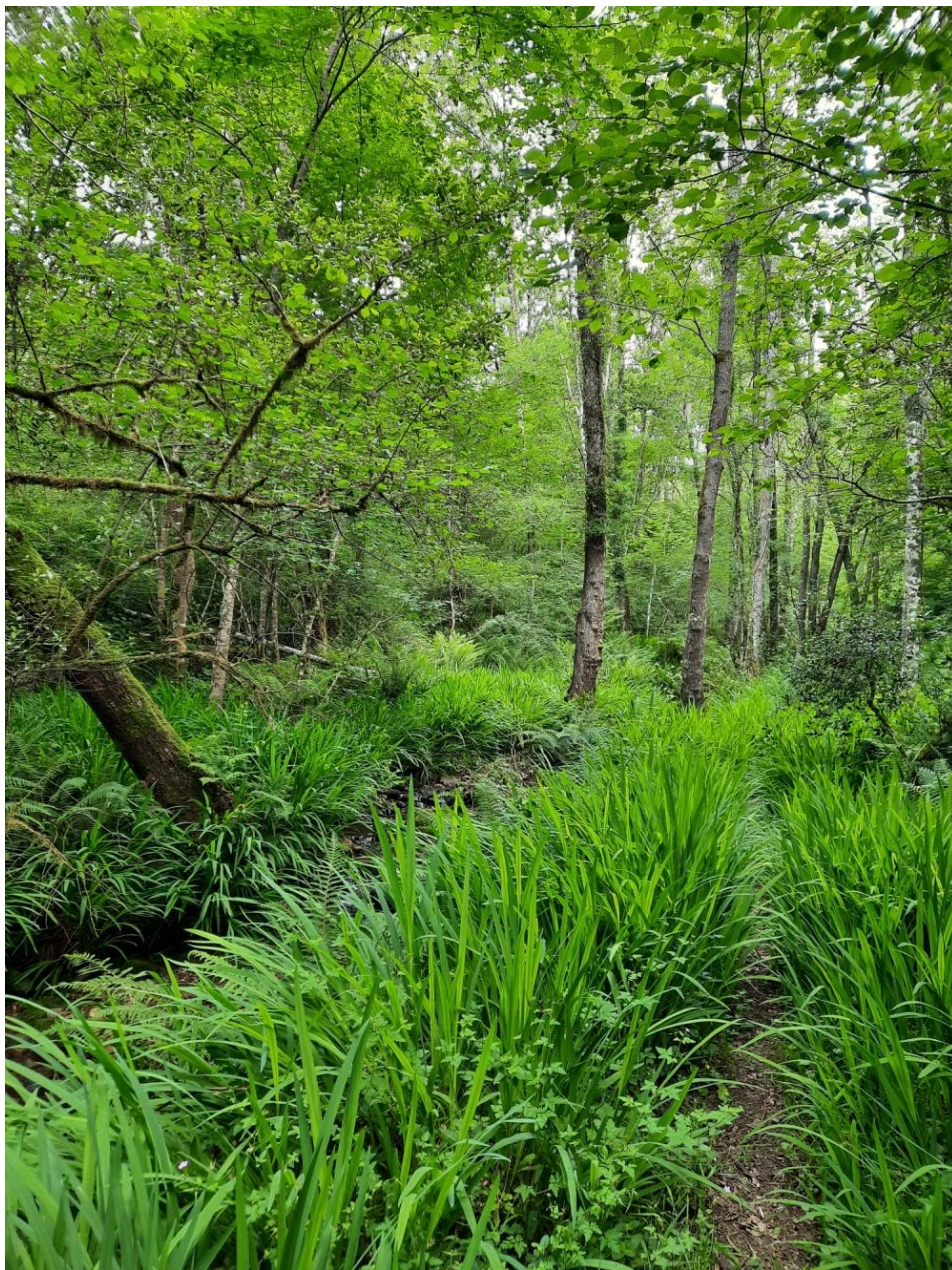
1 Egel, 1 Ekster, 1 Torenvalk, 1 Rotsduif en 1 Woelrat.

Plukplek van Oehoe (RvH).

Die kale, ruige bergflanken herbergden nog een verrassing. Tegen de schemering hoorde ik, afhankelijk van de wind, het gesnor van de Nachtzwaluw. En liep je naar het dorp rond deze tijd dan hoorde je de geluiden van alle flanken komen. Prachtig.

En dan schakelen naar de Zuid-Limburgse bossen die in Noord-Spanje lagen. Essen, Zomereiken, Populieren, Tamme Kastanjes, Hazelaars en ook wat kleinere mediterrane struiken. Heel rijk bos met veel planten op de bosbodem. Er leek van alles te halen qua voedsel. De meest voorkomende soorten waren de Merel, de Zwartkop, de Roodborst, de Winterkoning, de Vuurgoudhaan en de Goudvink. Mooi maar niet erg exotisch.

Rijk bos (RvH).

Soms hoorde ik de Iberische Groene Specht, de Wielewaal (twee keer), de Vink zag ik wel eens maar hoorde ik nooit, de Putter soms, de Koolmees sporadisch, de Pimpelmees bijna nooit (waarom niet?), de Boomkruiper heel soms, de Staartmees heel soms, hier en daar een Zanglijster, de Grote Bonte Specht in lage aantallen (veel schuwer dan bij ons), de Zwarte Specht heel af en toe en bij een paar dennen de Zwarte Mees. Alles bij elkaar bekende soorten in vrij lage aantallen. In de gebieden net iets verder van het huis zag ik een keer de Grauwe Klauwier, op één plek de Gekraagde Roodstaart en een paar keer de Boompieper.

En er waren veel opvallende afwezigen. Misschien dat er toch wel ergens eentje verborgen zat, maar in bijna 3 weken zou je toch wel iets van de hierna volgende soorten moeten zien of horen. Waarom immers honderden waarnemingen, gezien of gehoord, van Goudvink of Zwartkop, maar van deze soorten nooit? Kleine Bonte Specht, Boomklever, Nachtegaal, Grasmus, Grauwe Vliegenvanger, Bonte Vliegenvanger, Kruisbek, Glanskop, Goudhaan, Draaihals, Middelste Bonte Specht en Appelvink heb ik niet waargenomen. Ik kwam er steeds meer achter dat de Nederlandse bossen veel meer soorten herbergen dan de Noord-Spaanse.

En toen begon ik te denken over de oorzaak hiervoor. Mijn theorie is nu dat Midden-Europa het bolwerk is van de vogelsoorten van de Europese loofbossen. Vanuit hier worden de uithoeken gekoloniseerd en aangevuld. Het werkt als een soort eilanden-theorie. In die theorie kennen de verste eilanden de minste soorten. Als een soort uitsterft wordt die moeilijker aangevuld vanuit de centrale eilanden of vanaf het vasteland. In dit geval Midden-Europa. Ga je verder naar het Oosten of Noord-Oosten van Europa dan komen er wel nieuwe soorten bij. Hierna volgen immers nog oneindige kilometers met andere bossen. Dus nieuwe - voor ons vreemde - soorten uit Europees Rusland en Azië verschijnen dan op een gegeven moment. Ik ken die soorten niet zo goed maar denk aan Kleine Vliegenvanger, Blauwstaart, Grauwe Fitist, Notenkraai, Bladkoning. Ik verwachtte eigenlijk zoiets: heel veel van onze bossoorten aangevuld met zuidelijke soorten.

Maar die zuidelijke soorten bestaan natuurlijk helemaal niet. Als ik even had nagedacht had ik dat kunnen bedenken. Er is geen vergelijkbaar bos te vinden in het zuiden van Spanje van waaruit nieuwe soorten kunnen komen. De steppes, woestijnachtige plekken en bergachtige landschappen beginnen hier. Die herbergen de meest prachtige soorten, maar die koloniseren niet de bossen van Noord-

Spanje. Dat landschap snappen ze niet. Vandaar dus mijn eilandentheorie. Een zwakke plek in de theorie is dat veel van die soorten trekkers naar Afrika zijn. Die kunnen net zo goed in Spanje alweer stoppen en niet doorvliegen naar Nederland. Daar heb ik geen antwoord op. Het antwoord zou wel eens kunnen liggen in de oorsprong van het ontstaan van de trekvogels. Ik hoop dat een ander vogelwerkgroep lid daar eens een mooi artikel over schrijft.

Dan nog naar een opvallende, veel voorkomende soort hier die wel exotisch is voor ons. De Iberische Tjiftjaf. Geen Hoewiet maar een Tsjiep. Geen tjiftjaf maar een laag tjif-tjif-tjif en dan overschakelend naar een hoger tjaf-tjaf-tjaf en vervolgens een klein tierelantjintje erachteraan. Als je het eenmaal weet is het makkelijk te onderscheiden. Gedrag vergelijkbaar met de Tjiftjaf. Uiterlijk meer als Fitist. Wat langgerechter van vorm (trekvoegel naar Afrika dus langere vleugels) en geliger zoals Fitist in plaats van bruinig zoals Tjiftjaf. Het geluid is de sleutel maar eigenlijk toch wel heel anders dan de veel compactere Tjiftjaf.

Zo, dit was weer een vervolg op artikel 1 over een paradijsje in Asturias. Genoeg te zien daar, maar toch weer heel anders dan verwacht. En daarom is vogels kijken en begrijpen zo'n magische passie voor mij! ■

*Grutto in de Lage Vuchtpolder,
11 mei 2025 (Tom Heijnen)*

Riet- en weidevogels in nieuwe poldernatuur bij Breda, 11 mei 2025

Ingrid Balk

Edwin nodigt ons via de VWG uit om in 'zijn' favoriete natuurgebied mee op excursie te gaan. De te verwachten soorten maken het voor ons erg aantrekkelijk om deel te nemen. Pas na aanmelding en het activeren van een app-groep, horen we dat de start om 06.00 uur is. Pardon??? Met een flinke rijtijd vanuit Veldhoven en een omleiding vanwege een afgesloten A58, betekent het dat we om 04:50 uur al in de auto stappen, begeleid door een zingende merel en een oranjeroze zonsopkomst.

We (Eric en ik) zijn pas sinds dit jaar lid van de VWG en de grote diversiteit in werkgroepen en excursies/activiteiten, samen met het enthousiasme van zeer ervaren vogelaars, maakt dat we zo vaak als we kunnen ergens aan deelnemen. Maar dit tijdstip is wel slikken. Navraag bij enkele leden leert me dat ik niet de enige ben die niet van het vroege opstaan houdt. Het zal ongetwijfeld de moeite waard zijn, dus we zorgen dat we er zijn. En het belooft stralend weer te worden.

Met ons komen ook Gerben, Simone, Tom, Jules, Jos en Rien op tijd op de afgesproken

De drie gebieden die we bezochten (ondergrond: topotijdreis.nl).

plek: de pin op Maps geeft 'verspreide huizen Prinsenbeek' aan. Edwin staat ons al op te wachten en zegt grijnzend dat we veel te laat starten: al ruim 30 minuten eerder barstte het vogelgezag los.

Het gebied waar we zijn (Weimeren) bestaat uit weides met struiken en bomen en enkele plassen water met rietkragen. Het is nieuwe natuur naast de A58, aangelegd om als waterberging te fungeren bij een

overlopende rivier, de Mark. Er wordt nog steeds grond afgegraven. Edwin is een ware excursieleider en legt uit en wijst aan. Ondertussen ontgaat hem niets en weet hij waar hij welke soorten kan verwachten. Met onze acht paar ogen erbij zien we dan ook veel.

Het is verbazingwekkend dat vogels zo'n nieuw gebiedje zo snel ontdekken. Het is er veilig voor ze, vooral omdat er maar aan één

kant een fietspad langs loopt en het gebied zelf niet toegankelijk is.

Op pad in Weimeren (Jos Bonninga).

Al in de eerste paar honderd meter die we wandelen, horen en zien we Zwarte Kraai, Ekster, Robotap, Rietzanger, Rietgors, Blauwborst, Tjiftjaf, Kneu, Pimpelmees en Vink.

Blauwborst in Weimeren (Jos Bonninga).

In de buurt van de plas horen we Fazant en zien we Kleine Mantelmeeuw en Scholekster vliegen. Op de plas (paartjes) Fuut, Kuifeend, Knobbel-zwaan, Meerkoet, Waterhoen, Wilde Eend en Krakeend. Ook Blauwe Reiger en Grote Zilverreiger, plus talloze Grauwe Ganzen.

Broedende Knobbelzwaan (Simone Valkonet).

Een plas verder komt een Lepelaar aanvliegen. We horen (Gerben vooral) Sprinkhaanzanger, maar die laat zich niet zien. Net als de Cetti's Zanger – die we gelukkig een uurtje later wel van struik naar struik zien vliegen.

Lopend langs het fietspad om dichterbij het 2^e plasje te komen, laat een Groenling zich prachtig zien in de vroege ochtendzon. Kleine Karekiet en Zwartkop gaan zingen en ook de Rietzanger laat zich steeds horen en blijft mooi zichtbaar boven in de rietstengels zitten.

Rietzanger (Jules Andela).

Tot ons plezier ontdekken we bij de plas Oeverloper, Kleine Plevier en op het drooggevalen stuk zowaar een paartje Tapuiten! Witte Kwikstaart is er ook, Veldleeuweriken en Graspiepers zingen in het veld, Gierzwaluwen scheren over het water en Putters rusten uit op een berg grond.

Graspieper (Jules Andela).

We horen Koekoek en zien deze ook in vlucht. En tot onze grote verrassing vliegt tegen de bosrand opeens een prachtige man Blauwe Kiekendief. Wat een feest! En het is nog niet eens 08.00 uur. Mij zul je niet meer horen over het vroege tijdstip; het is absoluut de moeite waard.

Na een korte koffie- en ontbijtpauze gaat Edwin ons voor naar het volgende gebied, aan de andere kant van de A58. Een polder vlak bij Terheijden (Vierde Bergboezem), waar we vanaf een dijk reeën en hazen zien. En schapen met lammetjes, ook altijd leuk.

Schapen met lammetjes in de Vierde Bergboezem (Jos Bonninga).

Boven het weiland vliegen Boerenzwaluwen en Edwin heeft een Gele Kwikstaart gezien. In de polder ontdekken we Grote Canadese Gans, Brandgans, Bergeend, Kievit en een enkele Grutto – helaas ver weg.

In de Vierde Bergboezem (Jos Bonninga).

We rijden nog een stukje verder naar een prachtig poldergebied langs de Mark: Rooskensdonk, tussen Terheijden en Breda. Vlak bij de bebouwing en beter toegankelijk met (fiets)paden. Het is dan ook drukker hier met wandelaars, hardlopers en fietsers, maar daar trekken de vogels zich niets van aan. Ze laten zich goed zien en zingen volop. Nieuwe soorten hier zijn Oeverzwaluw, Fitis en de Bosrietzanger.

Omdat het in de loop van de ochtend heerlijk warm is geworden, kijken we ook uit naar roofvogels. We zien Buizerd en zowaar ook een Wespendif. Edwin is verrast; hij zou deze niet hier verwachten. In een plasje loopt een Tureluur en er vliegt een Aalscholver voorbij. En dan zijn er opeens 3 Bruine Kiekendieven! De grote verrassing van de dag is echter een Zwarte Wouw, die opeens hoog boven de polder cirkelt.

Zwarte Wouw in de Vierde Bergboezem (TH).

Wauw! Voor mij een lifer! Jos, Rien en Jules hebben dan al afscheid genomen en hebben deze wouw dus helaas gemist... (In de nieuwsbrief van Dagjeindenatuur lees ik later dat vanwege de aanhoudende oostenwind er de laatste weken bijzondere soorten te zien zijn in Nederland, waaronder een aantal Zwarte Wouwen). Bijna bij de auto's aangekomen schiet er opeens een wezel voor de voeten van Simone langs; ook een interessante waarneming.

In de Lage Vuchtpolder (TH).

Prachtige vegetatie in de Lage Vuchtpolder (TH).

Edwin nodigt ons nog uit voor een laatste polder (Lage Vuchtpolder), waar met zekerheid Grutto's zitten. Dat willen we niet

missen en we rijden weer achter hem aan. Bij opnieuw een gebied in ontwikkeling, waar enkele percelen prachtig roze/geel

kleuren van koekoeksbloem en boterbloem, met tussendoor wat margrietten, ligt een plas waar Kievit en Grutto broeden. Grappig om de roodbruine Gruttokopjes boven het gras uit te zien steken. Ook vliegen ze mooi over het water, zodat we ze goed kunnen zien.

Edwin ontdekt een plasje verder nog een Bosruiter en we zien enkele Ooievaars cirkelen. Bij de plas met Grutto's eten we ons lunchbroodje en praten nog wat na over deze prachtige ochtend. Op de terugweg stoppen Eric en ik bij het tankstation bij Gilze, om de Roeken (kolonies) te bekijken.

Ik heb in totaal 60 soorten genoteerd en zal er ongetwijfeld enkele vergeten zijn. Een mooi aantal voor een ochtend vogelen. Bovendien hebben we zeker onze 10.000 stappen gehaald.

Edwin is een zeer enthousiaste en kundige excursiebegeleider en we hebben hem unaniem laten weten dat deze excursie voor herhaling vatbaar is. En ook heel belangrijk, misschien wel het belangrijkste: het was gezellig! ■

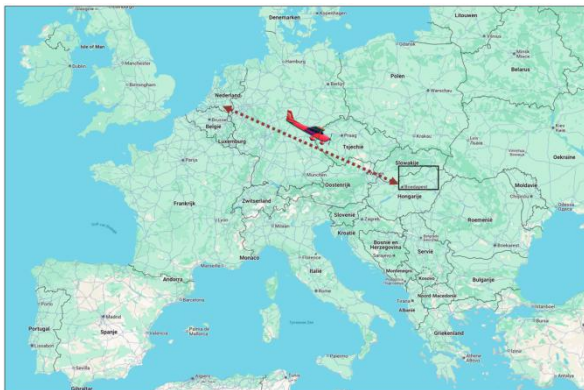

*Scharrelaar in de kleine Hortobágy, Hongarije,
19 mei 2025 (Paul van Pelt)*

Een dikke week vogels kijken in Hongarije, mei 2025

Tom Heijnen & Paul van Pelt

Ergens vorig jaar staken wij de koppen bij elkaar. We hadden zin om in het voorjaar van 2025 een vogelreisje te maken. Na wat wikken en wegen kwamen we op de poesta van Hortobágy NP in Hongarije uit. Zeer vogelrijk met enkele spectaculaire soorten zoals Keizerarend en Grote Trap, naast al het ander mooi spul zoals Syrische Bonte Spechten, Scharrelaars en Buidelmezen. We raadpleegden reisverslagen en besloten toen om eerst enkele dagen naar het Bükk NP te gaan, een bebost laaggebergte met soorten als Oeraluil en Withalsvliegen-vanger, en daarna naar de Hortobágy.

Het is 2 uur vliegen van Eindhoven naar Boedapest.

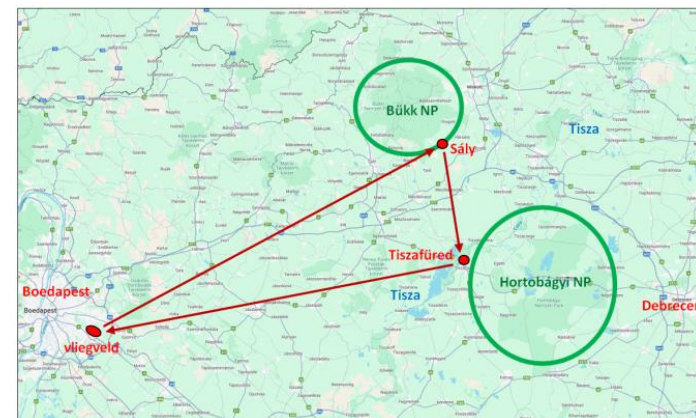
De voorbereiding

Met de auto is het 1500 km naar Hortobágy NP wat tot een te groot tijdsbeslag zou leiden op de dag of tien die we ter beschikking hadden voor de reis. We namen daarom het vliegtuig. Er gaan regelmatig vluchten van Eindhoven naar Boedapest. We besloten om 13 mei naar Boedapest te vliegen en 22 mei weer naar huis te gaan. De vluchttijden waren gunstig zodat we op de heenweg alle tijd hadden om van het vliegveld bij Boedapest naar onze eerste accommodatie bij Bükk NP te gaan, en op de terugweg van onze acco bij Hortobágy NP naar het vliegveld. We huurden een auto en legden de twee acco's vast.

Over vogels in Bükk NP en Hortobágy NP is opvallend weinig concrete informatie te vinden. Er zijn on-line meer dan genoeg [vogelverslagen](#) beschikbaar, maar slechts enkele geven tips over waar je het beste kunt zijn en hoe je daar kunt komen. Eén [verslag](#), van Rick van der Weijde, stak boven alle andere uit en daar hebben we dankbaar gebruik van gemaakt.

Eenmaal in Hongarije raadpleegden we regelmatig [Observation.org](#) en [eBird](#). Dat leverde ons twee Sperwergrasmussen op,

maar het lukte ons niet om een Krekelzanger op te sporen. Overigens helpen deze bronnen je niet bij het vinden van Oeraluilen omdat precieze locaties (terecht) niet worden vrijgegeven.

Ligging van Bükk NP en Hortobágy NP ten opzichte van de steden Boedapest en Debrecen.

In Hongarije

Pech onderweg

Van het vliegveld van Boedapest reden we over prima wegen naar het oosten. We stopten op een bekende locatie voor Sakervalk waar de de hoogspanningsmasten afspeurden. Een Saker zagen we niet maar wel twee Keizerarenden, ook leuk!

Net voor onze eerste acco maakten we een stop langs enkele visvijvers waar uiteraard (want algemeen in Hongarije) Grote Karekieten zongen en Bruine Kiekendieven vlogen. Ook liep er vlakbij een Vos.

Een Vos vlakbij het dorpje Sály (TH).

Tom stapte over een balk heen en viel plotseling plat op z'n smoel, samen met verrekijker en twee camera's. Hij dacht eerst dat het z'n enkel wel zou zijn (want die zwikt vaker om), maar gek genoeg was het zijn voet die op een of andere manier zwaar geblesseerd raakte. Om een lang verhaal kort te maken: de dag erop gingen we noodgedwongen naar een lokaal ziekenhuis om röntgenfoto's te laten maken. De lokale orthopeed zag hierop geen breuken dus Tom dacht: tanden op elkaar, strompelend lekker vogelen (met kruk) en herstellen doe ik thuis wel. Wel was Tom beperkt tot korte afstanden. Een hellinkje lopen (ook al was het maar 1%) zat er niet in.

Bükk NP

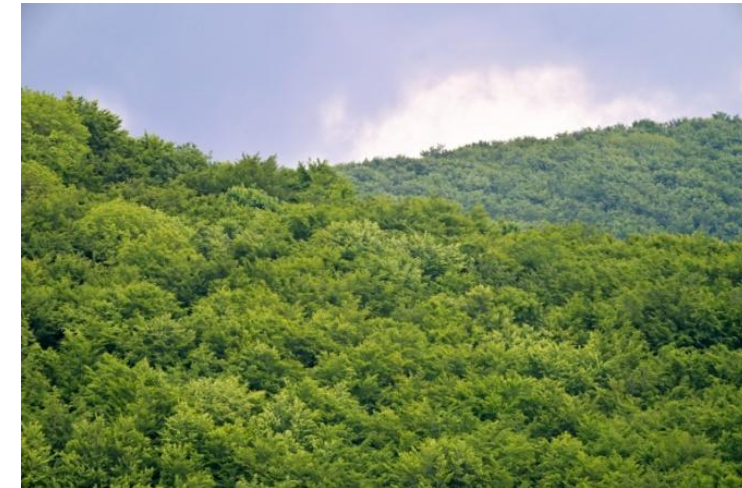
Bükk NP is 418 km² groot waarvan 94% met bos (vooral eiken) bedekt is. Het is een karst plateau op 800-1000 m. hoogte dat onderdeel uitmaakt van de Westelijke [Karpaten](#). Tot de broedvogels behoren Sakervalk, Slangenarend, Hazelhoen, Oeraluil, Oehoe, Waterspreeuw en Rode Rotslijster. Die hebben we geen van allen gezien, deels door de beperkingen van Tom maar ook omdat je voor het vinden van die soorten actuele tips nodig hebt van lokale vogelaars.

Onze accommodatie Gárdonyi Ház in Sály (TH).

Wij verbleven drie nachten in Sály, een dorpje aan de zuidrand van het Bükk NP. We zaten in het prachtige Gárdonyi Ház, een compleet huis met alles erop en eraan plus grote tuin. De Nederlandse eigenaren Bibi en Marco waren enorm gastvrij en hielpen ons ook bij het bezoeken van huisarts en ziekenhuis.

Van Sály is het maar 5 min. naar het gehucht Latorpuszta waar het Bükk NP begint. We liepen hier twee keer een klein stukje het bos in en konden Grijskopspecht en Withalsvliegenvangers noteren. Aan de rand van Latorpuszta liep Paul een pad in om een Sperwergrasmus te zoeken. De vogel zong volop maar weigerde om zich te laten zien.

De uitgestrekte bossen van Bükk NP (TH).

Tijdens een regendag bezochten we ook het centrale deel van het park. Een slingerweg door prachtig beboste heuvels verbindt de dorpen Felsőtárkány en Bükkszentkereszt met elkaar. We hoorden en zagen langs dit traject diverse Withalsvliegenvangers. Grappig waren de vele Grote Gele Kwikstaarten langs de weg, midden in het bos zonder beekje in de buurt.

Withalsvliegenvanger in Bükk NP (PvP).

Bij Sály reden we enkele zandwegen in, over de zacht glooiende heuvels met graslanden, bouwland en heggen. We hoorden Kwartels, Zomertortels, Nachtegalen en Grauwe Gorzen, en zagen Boomvalk, Roodpootvalk en Grauwe Klauwieren. De Grauwe Klauwier bleek tijdens onze vogeltrip overigens een algemene soort te zijn waarvan we er vele tientallen zagen.

Heuvelslandschap met uitzicht op Sály (TH).

Kleine Hortobágy

Van Sály is het maar een uur rijden naar Hortobágy NP. Onderweg maakten we meerdere stops en zo konden we fraai Keizerarend, Zearend, Roodpootvalk, een groepje Bijeneters en de eerste Kleine Klapeksters bekijken.

Keizerarend ten NO van Szentistván (PvP).

Bij het dorp Tiszabábolna, gelegen ten noorden van de Tisza rivier, reden we de zgn. kleine Hortobágy in. Dit stuk bezochten we enkele dagen later nog een keer. Het is vergelijkbaar met de Hortobágy maar veel rustiger omdat er geen verharde wegen doorheen lopen.

De kleine Hortobágy (TH).

Langs het zandpad ten noorden van Tiszabábolna konden we schitterend Scharrelaars en Kleine Klapeksters bekijken.

Kleine Klapekster in de kleine Hortobágy (TH).

Bij een paar visvijvers was een Buidelmees te bewonderen en op twee plekken zagen we Kraanvogels. Een grote waterplas was goed voor tientallen Witwangsterns en ook zaten er Witoogeenden en Zomertalingen.

Buidelmezen zijn in de (kleine) Hortobágy algemeen (PvP).

Hortobágy NP

[Hortobágy NP](#) werd als eerste nationaal park van Hongarije opgericht, al was dat pas in 1973! Het is met 810 km² voor Nederlandse begrippen een behoorlijk groot park. Het is karakteristiek voor het landschap van de [Grote Hongaarse Laagvlakte](#) dat bestond uit graslanden ([poesta](#)) en moerassen. Door extensieve veeteelt werd het in de 19^e eeuw een cultuurlandschap en de afgelopen eeuw zijn grote delen van de Grote Hongaarse Laagvlakte verder in cultuur gebracht. Hortobágy beschermt onder meer het 19^e eeuwse cultuurlandschap.

Hortobágy (TH).

Hortobágy is al decennia lang bekend onder vogelaars, niet alleen vanwege broedvogels zoals Grote Trap, Roodpootvalk en Scharrelaar maar ook als pleisterplaats voor doortrekkende Kraanvogels en overwinteringsgebied van Dwergganzen. Die Grote Trappen zijn in de zomer overigens alleen te zien als je voor behoorlijk wat geld een gids

inhuurt die je met een jeep meeneemt naar delen van het gebied die anders verboden zijn.

We verbleven in een stadsappartement in Tiszafüred dat aan de westrand van het Hortobágy NP ligt, aan de Tisza rivier. Van hieruit verkenden we het park. Een heel groot deel is overigens niet toegankelijk en voor de wél toegankelijke delen moet je een toegangsbewijs kopen dat in het dorpje Hortobágy te krijgen is. Het gros van de openbare delen bestaat overigens uit visvijvers, waaronder die van Hortobágy Halastó die we twee keer bezochten.

Eén van de vele uitkijktorens (TH).

Vooral op de vijvers en in de rietkragen waren veel vogels te vinden maar ook in de graslanden was er altijd wel wat te zien. Algemeen waren onder meer Witoogend, Witwangstern, Dwergaalscholver, Ralreiger, Purperreiger, Bruine Kiekendief, Zeearend, Scharrelaar, Wielewaal, Kleine Klapekster,

Buidelmees, Grote Karekiet, Snor, Paapje en Grauwe Gors.

Grote Karekiet in Hortobágy Halastó (PvP).

Grauwe Gors bij Hortobágy Halastó (PvP).

Daarnaast zagen we ook Temminck's Strandloper, Vorkstaartplevier, Witvleugelstern, Roodhalsfuut, Zwarte Ibis, Woudaap, Blauwe Kiekendief, Grauwe Kiekendief, Ransuil, Baardmannetje, Paapje en Sperwergrasmus.

Enkele karakteristieke soorten van de Hortobágy (PvP & TH)

We kwamen in Hortobágy een bekende tegen: Bjorn van Gestel, dorpsgenoot van Paul en oud VWG-lid (TH).

In dorpen vind je de Syrische Bonte Specht. Ze zijn niet zeldzaam maar je moet wat geluk hebben om ze te zien.

Syrische Bonte Spechten in het dorpje Egyek (PvP).

In het gebied komen diverse Roekenkolonies voor en het is grappig dat sommige van die kolonies Roodpootvalken huisvesten. Die broeden dan in een oud Roekennest of in een nestkast.

♂ en ♀ Roodpootvalk bij Szálkahalom (PvP, TH).

Epiloog

De dag na thuiskomst ging Tom voor de zekerheid naar de huisarts en kon meteen door naar het ziekenhuis om röntgenfoto's te laten maken. Op die foto's waren scheurtjes en dislocaties van teenbotjes te zien en daarom meteen een CT-scan er achteraan voor meer detail. Enkele dagen later vertelde een chirurg dat een operatie van het zgn. lisfranc letsel nodig is waarna een langdurig herstel zal volgen. Op 4 juni ging Tom onder het mes. De chirurg had bijna drie uur nodig om de botjes en pezen met plaatjes, schroeven en draden aan elkaar en in gelid te zetten. Toch wat anders dan de diagnose in Hongarije... ■

Vergadering van de Sovon ledenraad in Natuurcentrum
De Maashorst, 28 juni 2025 (Tom Heijnen)

Mijn eerste ervaringen met de Sovon ledenraad

Tom Heijnen

Sovon is in vogelend Nederland alom bekend. Het is immers dé organisatie die feiten over vogels in Nederland verzamelt. Die feiten gaan over aantallen, verspreiding en ecologie en vormen een basis voor het natuurbesluit en -beheer in ons land. Heel veel werk wordt gedaan door de duizenden vrijwillige vogelaars die meedoen met projecten als BMP, PTT, MUS en MAS (zie artikelje met afkortingen).

Sovon organisatie

Sovon is een vereniging met bijna 5.000 leden en heeft ca. 70 medewerkers in dienst. De directeur-bestuurder (Dianne Nijland) heeft de algemene leiding over de vereniging en legt verantwoording af aan de ledenraad en de raad van toezicht. De raad van toezicht bestaat uit 5-7 personen en heeft tot taak toezicht te houden op het beleid en de algemene gang van zaken in de vereniging. De ledenraad controleert het beleid van het directeur-bestuurder en de raad van toezicht en bekrachtigt het aanstellen van nieuwe leden voor de raad van toezicht. Leden van zowel de raad van toezicht als de ledenraad verrichten hun taak onbezoldigd.

Ledenraad

De leden worden vertegenwoordigd door de ledenraad die uit maximaal 40 leden bestaat (per district maximaal twee). De ledenraad vergadert tweemaal per jaar en soms zijn er extra bijeenkomsten om specifieke onderwerpen te bespreken. De ledenraad fungeert dan als klankbordgroep.

De ledenraad heeft een belangrijke inbreng bij de meerjarenvisie van de vereniging en stelt jaarlijks de jaarrekening vast. Ook bekrachtigt de ledenraad de aanstelling van nieuwe leden voor de Raad van Toezicht.

Mijn plek in de ledenraad

Er waren al een tijdje twee vacatures voor district Brabant-Oost. In mei van dit jaar heb ik mij daarom aangemeld. Ik vind het werk van Sovon enorm belangrijk en was en ben onder de indruk van de professionaliteit van mensen en organisatie. Het is zaak om dat hoge niveau te behouden en in de toekomst de juiste keuzes te maken. Ik hoop daar een bijdrage aan te kunnen leveren.

Mijn eerste ervaringen

Op 28 juni was het zover, mijn eerste vergadering van de ledenraad. Een mazzeltje dat het redelijk in de buurt was, nl. in Natuurcentrum De Maashorst bij Uden. Ik

ging er nogal gemankeerd heen, want door een zware voetblessure kon ik mij alleen in een rolstoel verplaatsen. Gelukkig reed mijn partner Anneloes me er naar toe en ze duwde me ook nog de vergaderruimte in. Vanachter uit de zaal had ik een mooi overzicht.

Onder deskundig voorzitterschap van Edwin Kok, lid en tevens voorzitter van de Raad van Toezicht, werd de drukke agenda afgewerkt. Er kwamen de nodige financiële stukken voorbij, die belangrijk zijn maar waar ik zelf minder affiniteit mee heb. Dat is helemaal niet erg, want de ledenraad heeft genoeg deskundigen op dat vlak. De meerjarenvisie werd in globale lijnen besproken waarna we in groepjes uiteen gingen om deze door te nemen en aan te vullen. Al met al een fijne en nuttige dag!

Verder lezen

De algemene informatie over Sovon in dit stukje is afkomstig van de Sovon website. Wil je meer weten over Sovon? Neem dan eens een kijkje op die [website](#). Je vindt hier informatie over de organisatie, de tellingen en onderzoeken, gebieden en publicaties, Sovonacademie en - eentje die ik zelf veel raadpleeg - [informatie per vogelsoort](#). ■